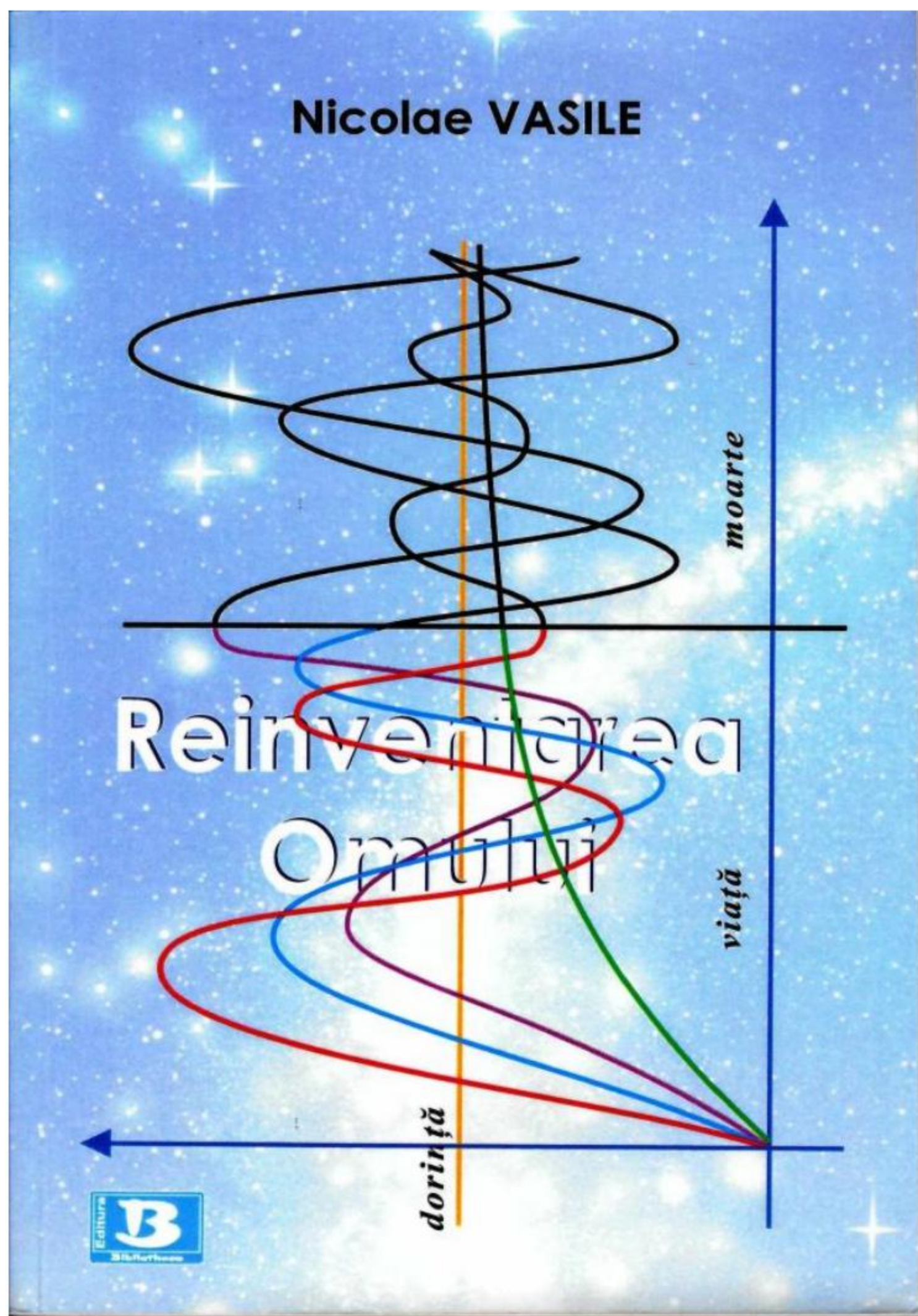

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

REINVENTAREA OMULUI

Ediția a III-a, Electronică, 2017

Editura BIBLIOTHECA, Târgoviște

Ediția a I-a, 2011

Ediția a II-a, 2012

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Motto:

*Unui prieten, fost inginer, inventator,
profesor universitar, căsătorit de cinci ori și
care a murit singur:*

Sfârșitul veseliei

*Era unul din
șase frați,
se pregătea pentru
a șasea căsătorie,
iubea sincer alte
șase femei,
de la care mama
de nouăzeci și șase de ani
aștepta măcar un nepot.
Între timp, inventa
produse, tehnologii
și mult mai multe lucruri,
dar nu copii.*

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

*Să trăiești boem
este mult mai ușor
decât să investești
în viitor.
Când inventezi
în tehnică,
întâi muncești
și apoi câștigi
și a făcut-o,
când inventezi
în viață,
întâi câștigi
și apoi plătești
și a plătit.
Într-una din dimineți,
a murit singur,
între patru pereți.*

(Nicolae VASILE)

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Personajele, situațiile și acțiunile din această carte sunt fictive. Orice asemănare cu realitatea este cu totul întâmplătoare.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Partea I

OMUL DUS DE DORINȚE

Motto:

Trezire, tramvai, patru ore de birou sau uzină, masă, tramvai, patru ore de muncă, masă, somn și luni și marți și miercuri și joi și vineri și sâmbătă – iată un drum pe care îl urmăm cu ușurință aproape tot timpul.

Dar într-o zi ne pomenim întrebându-ne:
”Pentru ce?”

(Albert Camus)

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Omul, între Bine, Rău și Dumnezeu

Modele triunghiulare, de poziționare a omului în raport cu ceea ce îl înconjoară fizic și psihic, mai există, unul religios, „În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh”, care sună mai degrabă ca trei instanțe succesive în fața bietului om, sau altul, filozofic, care definește condițiile de echilibru ale omului: „Împăcarea cu Mine, cu Lumea și cu Dumnezeu”.

Acestea presupun omul fatalmente pasiv, fără o direcție a sa de acțiune.

Reinventarea omului

În modelul propus, între Bine, Rău și Dumnezeu, ca repere, omul intervine ca factor activ, prin dorințele și năzuințele sale, care îl motivează în evoluția sa.

Fiecare om evoluează pe parcursul vieții sale într-un triunghi format din Bine și Rău, două laturi pământești, finite, și o a treia latură divină, care nu poate fi evaluată, este totul sau nimic, zero sau infinit, dar care poate fi adesea înlocuită cu ceva mai puțin divin, măsurabil, finit, pământean.

Acest triunghi imaginar evoluează, formând un „tunel al timpului” specific fiecărei persoane, căpătând o formă cu secțiune constantă sau variabilă, după cât de stabile sunt cele trei laturi, fiind drept sau curbat, continuu sau strangulat, dacă vreuna din laturi poate fi zero sau infinit, răsucit, atunci când laturile fac permutări între ele.

Binele din acest model este prietenul din tine sau din afara ta. Prietenul, dacă există, are o

Reinventarea omului

mai mare stabilitate, aparent nu trebuie întreținut, poți fi deschis față de el, el se poate supăra, dar nu dispare.

Răul este dușmanul din tine sau din afara ta. Dușmanul, de asemenea, este stabil, este un concurent, nu poți fi deschis față de el, este de regulă supărat doar și pentru că există, dacă un motiv mai concret nu are.

Prietenul și dușmanul se pot schimba între ei, dacă interesele reciproce evoluează, dar rămân entități finite și continue.

În acest model, Dumnezeu poate fi chiar El sau prin înlocuitori. Înlocuitorii pot fi aleși de cel în cauză sau pot fi autointitulați, proveniți din poziții sau preocupări aferente zonei infinitului. Dacă Dumnezeu a creat omul, înlocuitorii vin tot din aria creației, de genul iubire (creează speranță), părinți (creează copii, nepoți), copii, nepoți (creează viitor), artiști (creează opere de artă), savanți (creează cunoștințe), inventatori (creează lucruri noi) etc.

Pot fi și entități negative gen ură, inventatori de lucruri negative etc.

Reinventarea omului

Pot fi înlocuitori și anumite seturi de reguli, coduri de conduită etc.

Acest model triunghiular al existenței explică sugestiv câteva situații limită.

Omul simplu, cel „cu frica lui Dumnezeu”, nu are de regulă pornirea spre înlocuitori, latura divină din modelul triunghiular, credința, este pentru el infinită. Pentru un moment dat, secțiunea tunelului devine, în acest caz, un triunghi cu o latură infinită, ceea ce înseamnă două semidrepte în prelungire, unite totuși în punctul de zero comun. Binele și Răul sunt în acest caz bine delimitate între ele. Pentru o perioadă mai lungă de timp, porțiunea aceasta din tunel se extinde pe orizontală și devine un plan. Este cazul logicii bivalente, logica clasică (logica terțiului exclus), despre care s-a crezut mult timp că este unica.

Ateul, cel „fără Dumnezeu” și fără înlocuitori ai lui Dumnezeu, este reprezentat de două segmente de dreaptă suprapuse (Binele și

Reinventarea omului

Răul se confundă), provenite dintr-un triunghi cu o latură egală cu zero. Aceștia nu fac deosebirea între Bine și Rău. În acest caz, tunelul se strangulează, de asemenea, similar cazului precedent, dar devine o bandă de lățime finită. Este cazul logicii monovalente. Nu există decât o valoare și aceea “sunt eu”, aceasta este logica acestei categorii. Ce cred eu nu este sfânt; că nu cred în sfinți, nu este nici bine, nici rău, pentru că acestea se confundă, dar poate fi și bine, și rău, în funcție de conjunctură.

Un exemplu sugestiv îl constituie o bună parte dintre politicieni, dacă îi judecăm prin prisma logicii bivalente.

Paradoxal, față de principiile morale, aceștia sunt oamenii cei mai de succes. Dacă îi vom judeca prin prisma logicilor polivalente, vom vedea că lucrurile stau altfel.

O a treia categorie o reprezintă omul complex. Omul complex este reprezentat de triunghiul complet, finit, Bine-Rău-Înlocuitor de Dumnezeu. Este cazul când ne alegem „un

Reinventarea omului

înlocuitor temporar al lui Dumnezeu”, pe cineva în care să credem, ceva ce să dorim foarte tare, ceva către care să năzuim. Este cazul logicii trivalente, pe care Ștefan Lupașcu (mare epistemolog român, care a trăit în Franța) a denumit-o logica terțiului inclus, iar Grigore Moisil (mare matematician român) a generalizat-o la logicile polivalente, care au stat la baza actualelor moderne logici fuzzy.

Unde este Dracul în acest model?

Pornind de la un banc referitor la reclama unei firme de telefonie mobilă, răspunsul ar fi că este aproape, este peste tot, este cu noi, este în noi. Ce spune bancul?

- Vezi telefonul ăsta mic? Cu el poți vorbi cu oricine, chiar și cu Dracul. Chiar și cu Dumnezeu.

- Vrei să încerci?

- Da. Vreau să vorbesc cu Dracul.

- Formează 666.

Formează el 666, răspunde Dracul, vesel, cu mare chef de vorbă. Au tot vorbit cam o oră.

Reinventarea omului

- Vreau și cu Dumnezeu.
- Formează 777.

Formează el 777, răspunde foarte sobru Dumnezeu. Omul se fâstâcește, se pierde și închide repede telefonul. Să fi vorbit câteva secunde.

- Extraordinar! Cred că costă enorm?
- Formezi 888 și afli.

Formează 888 și primește automat răspunsul. Prima convorbire 4 Euro, a doua convorbire 1000 Euro.

- Păi, cum? Prima a durat aproape o oră, iar a doua câteva secunde.

- Formezi 999 și afli.

Formează 999 și primește explicația. Prima convorbire, „local call”, a doua convorbire „long distance call”.

Nu tot ce vorbește vesel și mult reprezintă binele.

În cazurile limită, modelul triunghiular Bine, Rău, Dumnezeu, devine:

Reinventarea omului

- Când lipsește Răul, Binele se suprapune cu Dumnezeu și este Raiul pe Pământ. Toți văd numai partea bună a lucrurilor;

- Când lipsește Binele, locul lui Dumnezeu e luat de Dracul, care se suprapune cu Răul și este Iadul pe Pământ. Toți văd numai partea rea a lucrurilor;

- Când lipsește Dumnezeu și nici nu există un înlocuitor provizoriu, atunci Binele se suprapune cu Răul, nu se mai face deosebirea între bine și rău.

Este cazul ateilor.

- Când lipsesc două laturi, automat a treia este egală cu zero; triunghiul se reduce la un punct, iar tunelul se reduce, în timp, la un fir. Se spune că totul se ține într-un fir... de ață.

Evoluția prin acest tunel este împinsă, în timp, de năzuințe, de dorințe personale materiale, spirituale, sentimentale, sexuale etc. Se cunosc cazuri celebre de oameni foarte longevivi, cu mare putere de creație la vârste foarte înaintate, a căror deosebită eficiență s-a

Reinventarea omului

explicat prin manifestarea unor dorințe puternice de mărire, de susținere a familiei, dorințe sexuale.

Se știe, de la unul dintre nepoții săi, că titanul electrotehnicii românești, Nicolae Vasilescu-Karpen, o personalitate de prim rang la nivel internațional, persecutat și de legionari și de comuniști, și-a crescut singur cei doi nepoți, la o vârstă de peste 80 de ani, fără surse stabile de existență, cu pensia blocată și dat afară de la Academia Română. În tot acest timp, el a creat în continuare, iar la peste 90 de ani se uita cu binoclul la un cămin de fete vis-à-vis de locuința sa. Ascunderea binoclului era singura cauză pentru care se supăra pe nepoți.

Omul simplu poate trăi fără năzuințe; este adevărat că este neproductiv pentru alții, dar el nu dă o importanță prea mare ineficienței sale. Pentru el, năzuința supremă este de natură divină.

Ateul, de asemenea, poate trăi fără năzuințe, uneori chiar foarte bine și foarte productiv pentru el, dar foarte rar util pentru alții, pentru

Reinventarea omului

societate, nefiind supărat deloc din această cauză.

Omul complex pendulează între Dumnezeu și înlocuitorii temporari ai acestuia, făcând corect diferența dintre Bine și Rău, dar nu poate merge înainte fără dorințe foarte puternice. Este adesea foarte productiv pentru alții, pentru societate, mai puțin pentru el. Pentru el, satisfacția constă în îndeplinirea dorințelor, năzuințelor, ceea ce îl și aduce adesea în conflict deschis cu Dumnezeu, motiv pentru care și recurge temporar la înlocuitori.

Pentru oricine este un eveniment primul premiu, prima femeie, prima plecare în străinătate, prima carte publicată, primul brevet, prima realizare artistică etc., dar aceștia vor și a doua oară și a treia oară, ... și a n-a oară.

În sistemul de coordonate spațiu-timp, aceste reprezentări de „tuneluri” se derulează în paralel, se ating, se încrucișează, se mai întrerup, încep altele.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Fiecare cu lumina sau apocalipsa lui. Este greu de imaginat o conjunctură care să le întrerupă pe toate odată. Și chiar dacă ar exista, tot ar trebui să urmeze ceva și după aceea.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Partea II

INOVAREA TEHNOLOGICĂ ȘI PĂCATELE LUMEȘTI DIN JURUL ACESTEIA

Când vorbim de inovare tehnologică, ne referim la multitudinea de invenții care au făcut ca omenirea să treacă de la epoca de piatră la internet. Prin acestea s-au introdus pentru prima dată, s-au modernizat, s-au diversificat produse și tehnologii.

Reinventarea omului

După legiferarea acestui domeniu de creație, de când cu o idee bine aplicată și protejată poți obține sume fabuloase, imaginația multora a început să lucreze, atât pe căi legale, dar și pe căi ilegale, pentru a dobândi avantaje materiale sau intelectuale.

Unele astfel de căi sunt exemplificate de cazurile prezentate în continuare, cu pragmatismul sau inocența lor, în unele situații, dar și cu o totală lipsă de scrupule în altele, în speranța că se va învăța din experiențele pozitive sau negative ale altora.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Brevetul și Pașaportul

Există un fel de brain-storming-uri în care sunt utilizate întrebări de genul „La ce folosește obiectul X?”

Ei bine, la ce ar putea folosi un brevet de invenție?

Era perioada socialistă, perioadă în care nu s-a pus niciodată problema existenței banilor. Importantă era aprobarea.

Dacă exista o motivație oarecare, cineva, din sistem, propunea și altcineva, și mai din sistem, aproba; totul era în regulă. Poate și din

Reinventarea omului

această cauză sistemul socialist a păcătit la capitolul eficiență economică.

Anii pământești REV-50. Binele - omul, Răul - statul, Dumnezeu - nu se preocupa de România în acea perioadă.

Circula printre inventatorii din tot lagărul socialist o informație, cum că un inventator cehoslovac a câștigat, în Cehoslovacia, mai mult de un milion de dolari SUA prin recompense cumulate pe două brevete, care, aplicate succesiv, au scurtat practic banalul creion cu trei centimetri.

Primul dintre brevete prevedea limitarea miezului de carbon la porțiunea din creion care se arunca, iar al doilea brevet prevedea înjumătățirea părții de lemn care nu conținea carbon. La milioanele de creioane care se fabricau într-un an, cum recompensele se dădeau pentru 15 ani, au rezultat semnificative economii de carbon, prin aplicarea primului brevet și ulterior lemn la aplicarea celui de-al doilea.

Reinventarea omului

Toți tânjeau și în România după astfel de recompense, doar că legea română, deși prevedea clauze privind recompense în funcție de reducerea costurilor, eliminarea importurilor, creșterea exporturilor etc., acestea se aplicau foarte rar și în mod curent se aplica varianta alternativă, cu plata unui număr de salarii (între 3 și 7 salarii) în plus pe an, care se împărțeau între toți membrii colectivului de autori, ceea ce nu însemna prea mult pentru autorii reali, având în vedere creșterea numărului de autori, prin includerea unor fel de fel de funcționari fără de care ori nu ieșea brevetul, ori nu se aplica.

Lucram într-un colectiv dintr-un institut de cercetări. Șeful era, realmente, un mare inventator al acelor vremuri. Mai erau și dintre aceștia. Nu era nici membru de partid. Nu erau prea mulți în această situație.

Veneau des la expertizare propuneri de invenții din toată țara, pe care OSIM-ul le trimitea spre avizare la institutele de cercetări din domeniu.

Reinventarea omului

Eram, într-un birou de circa 30 mp, nouă ingineri care cercetau un domeniu foarte dinamic chiar și în acea perioadă.

Șefu' tocmai încerca să se descotorosească de o prelată pe care o montaserăm noi la ușa biroului, pentru a nu se face curent, știa Șefu', pentru a nu ne surprinde jucând zaruri în timpul programului, știam noi.

- Băi, Gioni, ce p...a mă-si, ai respins o propunere de invenție a unui profesor de pe undeva din provincie. Uite, acum ne-a reclamat la minister, la ministrul adjunct și nu asta ne trebuie.

Ministrul adjunct era, cum se spune, omul nostru acolo, fost coleg de facultate cu șefu', care suporta, la o adică, și o discuție rațională, tehnică, nu trecea la politizarea cazului. Pe asta ne și bazam.

Știam despre ce era vorba fără să mă gândesc prea mult, pentru că era singura propunere de invenție respinsă de mine de când eram acolo.

Reinventarea omului

- Păi, șefu', este prea gogonată. Ce a propus
ăla acolo nu va putea fi o soluție economică
niciodată, în vecii vecilor.

Era un magnetofon cehoslovac, în care
înghesuisse un motor de trei ori mai mare.
Funcționa, dar alte criterii, de economicitate, de
masă, de volum, de fiabilitate, nici gând să fie
îndeplinite. Este un profesor de fizică.

- Mă duce cu gândul la bancul cu diferența
dintre un inginer și un profesor de fizică, am
continuat eu, fără a da prea mare importanță
cazului.

- Noi suntem reclamați la ministru și ție-ți
arde de bancuri... ! Hai, zi-l, concluzionă el.

- Concurs de lucrări practice de laborator la
fizică. Participanți, un inginer și un fizician.

Problema 1:

Aveți o priză, un reșou, o oală cu apă și o
bucată de carne. Cum faceți să fierbeți carnea?

Răspunsuri:

Inginerul: Pun carnea în oală, pun oala pe
reșou, pun reșoul în priză și aștept să fiarbă.

Reinventarea omului

Fizicianul: Pun carnea în oală, pun oala pe reșou și pun reșoul în priză.

Problema 2:

Aveți o priză, un reșou și o oală cu apă și o bucată de carne înăuntru. Cum faceți să fierbeți carnea?

Răspunsuri:

Inginerul: Pun oala pe reșou și reșoul în priză.

Fizicianul: Scot carnea din oală și revenim la problema precedentă.

- Pare că logica ta merge, dar să vedem dacă este mulțumit și împricinatul, concluzionă șefu', cu sentimentul că lucrurile nu se vor termina aici.

Împricinatul nu a fost mulțumit, a plecat amenințând că nu se va lăsa, că va merge mai departe, dar decizia noastră a rămas aceeași, propunerea de invenție se respinge.

Și așa a fost.

După ceva vreme, apar iar, întâi hârtia și apoi individul. De data aceasta, reclamase la ministrul plin, mult mai distant și mai politic în

Reinventarea omului

abordare. Lucrurile începeau să se complice. Trebuia discutat cu directorul institutului, care deja intrase în alertă.

Hârtia de la minister trecuse întâi pe la el. Dar, cum era un om rațional, nu a reacționat violent din prima mișcare.

Am reluat la director discuția pe care o avusesem cu ceva timp înainte la șefu'. Fără banc de data aceasta.

Erau mulți fizicieni în institut și nu știu cui i-ar fi luat partea. Vorba aceea, nu contează că ai dreptate, dacă nu există și cineva să ți-o dea. Decizia a rămas aceeași, de respingere.

Nu credeam că mai are unde să meargă simpaticul nostru profesor.

Mai trece ceva timp și omul nostru apare din nou, de la Comitetul Central al PCR.

Directorul nostru s-a supărat rău acum. Era membru al Comitetului Central. Nu vroia să se implice mai mult. Deja mai intervenise odată la nivelul Primului Ministru, cu o explicație tehnică la o problemă de la o fabrică de ciment și devenise oaia neagră la acel nivel.

Reinventarea omului

S-a considerat că s-a diminuat astfel rolul politicului în economie. Așa ceva se ierta greu atunci.

Am constatat, în general, o totală lipsă de apreciere a politicienilor pentru problemele tehnice. Așa că decizia de respingere a plecat ca un document tehnic, doar cu semnătura lui Șefu' și a mea.

Un șef ne-membru de partid și un începător. Halal societate socialistă multilateral dezvoltată, așa se numea atunci.

Înainte, se mai făcea și o adresă de însoțire semnată de director. Nici aceasta nu a potolit setea de inovare a omului. El se considera probabil un erou, la el în liceu, la el în oraș, un înlocuitor al lui Dumnezeu în devenire, pentru alții.

A ajuns și la nivelul suprem în stat. A ajuns la Ceaușescu. Tensiunea crescuse la maxim. Doamne, ce se putea întâmpla?

Ne-am justificat decizia și mai sugestiv, cu o grafică demnă de un asemenea auditor, dar concluzia am păstrat-o.

Reinventarea omului

Negociam o problemă istorică în biroul nostru. șefu' ne prinsese, în sfârșit, jucând zaruri în timpul programului, cu toată prelata pusă de noi la ușă.

Probabil cineva ne-a urmărit mai atent, să vadă cine îngrădește inovarea românească cu toate bunele intenții ale tovărășimii până la cele mai înalte niveluri.

Chiar atunci decisese că ne sparge gașca; ne trimetea pe fiecare în echipe mixte, cu proiectanți, cu desenatori, cu muncitori la un loc, să nu ne mai ardă de elitism și neadaptare la problemele reale ale societății.

Nici nu ne-am supărat pe el prea tare, pentru că știam ca nu este decizia lui.

În momentele acelea, apare din nou omul nostru, inventatorul. Credeam că fac explozie. Dar el a avut o reacție foarte calmă:

- Mulțumesc, mă' băiete. M-am rugat la Dumnezeu să te ajute să nu cedezi. Uite-le. Le am la mine. Pentru mine, nevastă și pentru cei doi copii.

Reinventarea omului

Nu înțelegeam nimic. Mă așteptam să ne arate brevetul, ieșit chiar împotriva avizului nostru. Dar vorbea la plural.

Era vorba de pașapoartele pentru întreaga familie, el, soția și cei doi copii trecuți în ele.

- Am făcut cerere de plecare definitivă din țară, continuă el, calm, vizibil mulțumit, cu toată familia, în Canada, pe motivul că nu-mi pot realiza invențiile în România. Susținut din străinătate de niște organizații ale drepturilor omului, am reușit. Dar s-au lăsat greu. Nimeni nu îndrăznea să decidă. De-asta s-a ajuns așa de sus.

Omul cât trăiește învață. Am dat o și mai mare importanță acestor avize după această întâmplare.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Un doctor de milioane

Anii pământești REV-5+3. Binele - omul, Răul - statul, Dumnezeu - tot nu se ocupa de România.

Nu am fost adeptul negării a tot ce a fost bun înainte de 1989 și nici nu am slăvit binefacerile noului sistem care a urmat.

În primul rând, sunt conștient că, atât eu cât și alte cunoștințe din peisajul românesc contemporan, suntem creația acelor vremuri.

Reinventarea omului

Fără sistemul de susținere a educației de atunci nu am fi reușit nici măcar să plecăm din satul natal.

În ceea ce mă privește, fără sistemul de sănătate din acele vremuri, poate nici în viață nu mai eram acum.

Un lucru era clar, sistemul evolua permanent spre ineficiență, spre lipsa de productivitate, deși era socialmente convenabil pentru cea mai mare parte a populației, sau tocmai de aceea.

Un profesor suedez, presat de părerile studenților că sistemul socialist ar fi mai bun, a realizat recent un experiment.

A convenit cu ei că activitatea se va desfășura la fel ca înainte, doar că vor fi notați toți cu media notelor obținute de fiecare după meritele lor.

În primul an, media a fost 8, în al doilea an 7, iar în al treilea an 4. Acesta este rezultatul lipsei competiției.

Media, din păcate, se face adunând contribuția celor puțini care muncesc pentru că

Reinventarea omului

le place munca și a celor mulți, care se fac că muncesc, dar le plac banii.

„Doctorul”, așa îi vom zice, era unul dintre cei cărora le plăcea munca. Chiar nu-și putea imagina că se poate trai fără.

L-am cunoscut printr-un institut. Venise să caute niște magneți permanenți.

Mă ocupam de mult de aplicații ale magneților permanenți. Eram, și mai sunt, fascinat de aceste materiale speciale, care par a face energie din nimic. Raiul amatorilor de „perpetuum mobile”. În realitate, ei înmagazinează doar energia luată din exterior, prin operația de magnetizare.

Doctorul avea nevoie de magneți pentru introducerea acestora lor în stomacul vacilor. Astfel, ei rețineau toate cuiele și sârmele pe care animalele le înghițeau odată cu iarba la păscut. Acestea urmau să fie scoase de acolo printr-o intervenție chirurgicală. Operația am înțeles că nu era deosebit de periculoasă.

Alternativa era ca aceste corpuri metalice să ajungă, conduse de câmpul magnetic care se

Reinventarea omului

crează prin curgerea sângelui, în inimă, situație de cele mai multe ori mortală pentru animal.

Atât de pasionat vorbea acest om de ideile sale, încât aveam o premoniție că ne vom mai întâlni.

Și așa a fost. Ne-am reîntâlnit la țară. Acasă la soacră-mea. Venise să scopească porcul. Era medicul veterinar din sat. Nu era o persoană foarte agreată de săteni, pentru că era mai rigid cu programul vaccinărilor animalelor. Ca-n poezia lui Topârceanu.

O pasăre vaccinată nu ouă o perioadă, iar după ce reîncepe să ouă face ouă moi și asta deranja. El, în munca lui de practică și educație veterinară, de exemplu testarea cărnii de porc de trichineloză, nu ezita, când câte unul mai trebuia pus la punct, să folosească și apelativele prost, tâmpit etc.

După multe promisiuni, am ajuns să-i vizitez cabinetul, laboratorul, sala de operații, grajdul unde erau ținute animalele internate, o adevărată desfășurare de activități, unde doctorul făcea atât tratamente cât și cercetare.

Reinventarea omului

La un pahar de vișinată, făcută tot de el în casă, mi-a povestit toată epopeea vieții sale.

Tot ce era acolo era făcut cu mâna sa. Dispozitive de ridicat, de culcat și de întors animalele mari, instalație de respirație artificială pentru vaci, fel de fel de instrumente chirurgicale. O bună parte din ele erau brevetate.

Doctorul lucra profesionist. Fusesse șeful promoției sale la Facultatea de Medicină Veterinară din București.

Avea obișnuința publicării de articole, era doctor în medicină veterinară, calități rar întâlnite la un cabinet medical veterinar din mediul rural.

Devenisem foarte apropiați, aproape toate vizitele la țară aveau inclusă și o întâlnire cu doctorul.

Odată, devenise foarte nerăbdător să ne întâlnim. Îmi trimetea mesaje prin soacră-mea. Cu telefoanele era mai greu în acea perioadă. M-a găsit totuși la un telefon. Era plin de entuziasm.

Reinventarea omului

- Nană, trebuie neapărat se ne vedem.
Așa vorbea el. Provenea din Mehedinți.
- Am ceva foarte important să-ți arăt.

În multitudinea de operații chirurgicale făcute pe vaci, a observat că în structura peretelui stomacului vacii era un strat care nu era menționat în niciuna din lucrările de specialitate de până atunci.

A constatat experimental, avea mai multe microscopice acolo, că acest strat produce o enzimă care transformă celuloza în proteine. Vaca mănâncă paie și face carne, acesta este un lucru evident, dar nimeni nu găsisese mecanismul bio-chimic prin care se producea această transformare.

Ca să verifice această ipoteză, realizase un stomac artificial, în care reproducea condițiile de temperatură și bio-chimice din stomacul vacii și a reușit să constate apariția acelei enzime. A produs artificial proteine din paie.

Când am ajuns acolo, îmi arăta, plin de entuziasm, pe o imagine de microscop,

Reinventarea omului

mișcarea unor particule care, spunea el, erau aceste enzime.

Am sărbătorit evenimentul și atunci l-am convins să publice acest rezultat la o revistă recunoscută din străinătate sau la o conferință internațională din domeniu.

Tocmai mă întorsesem de la o bursă din SUA, derulată prin Academia Română.

Constatasem destul de multă bunăvoință din partea funcționarilor de la compartimentul Relații externe de la aceasta instituție. Mi-am propus să-l prezint acolo, în ideea valorificării internaționale a descoperiri sale.

De la Academia Română l-au îndrumat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. M-am întâlnit cu el tocmai când ieșea de acolo. Era contrariat de amabilitatea cu care a fost primit de o persoana responsabilă pe de o parte, dar și de șocul pe care l-a avut când, la plecare, dosarul depus de el era călcat în picioare de toți în liftul cu care a coborât, pe de altă parte.

Tovarășul acela a dat dosarul cuiva, cu indicațiile ce să facă cu el și a mai continuat

Reinventarea omului

discuția cu doctorul. Doctorul era fascinant în entuziasmul său și reușise să-i capteze interesul.

Bunul simț al omului de la țară l-a făcut, trecând peste penibilul situației, să predea dosarul la Registratura instituției și să-l urmărească ulterior.

Birocrația era groaznică, dar putea fi depășită cu calm și inteligență. A obținut aprobarea plecării în Japonia, la cea mai mare Conferință Internațională din domeniul medicinei veterinare din acel an.

Perspectiva plecării în Japonia îl chinuia. Nu se mai putea ocupa, așa cum îi plăcea lui, de animalele internate, veneau altele noi. Familia era stresată mai ales de problemele de deplasare, drum, avion, hotel, nu mai fusese plecat niciodată.

El era temător de problema limbii în care va prezenta lucrarea acolo. Nu era un bun vorbitor de limbi străine.

O grămadă de probleme, astfel încât, în adâncul gândirii lui, începuse să-i pară rău că s-

Reinventarea omului

a implicat în această acțiune. Parcă se pregătea să plece pe lumea cealaltă.

Lucrarea a avut un impact extraordinar. Era și de așteptat, având în vedere importanța pe care o acordă problemelor de alimentație japonezii, cu o populație atât de mare pe o suprafață agricolă atât de mică. Ei aveau o preocupare constantă în domeniul alimentației artificiale.

Traducerea prezentării a făcut-o un traducător de la Ambasada României. Astăzi, nici gând să mai facă cineva de la o ambasadă a României un asemenea serviciu. A luat marele premiu al Conferinței, o sumă mare de bani, devenind eroul anului în domeniu.

În țară, prea multe nu s-au mai spus.

Aici intervenea altă temere, ca nu cumva vreun român, muritor de rând, să devină prea cunoscut. Exista pericolul unui cult al personalității și acesta era permis, se accepta, dar doar pentru CEI DOI. Îi știți dumneavoastră care.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

A urmat o serie de vizite ale japonezilor în România și înainte și după 1989. La un moment dat, aceste vizite au încetat deși, după câte îi cunosc eu pe japonezi, ei nu cedează ușor când îi interesează ceva. Sunt convins că ei continuă cercetările începute de doctorul român.

Reinventarea omului

Boierul Inventator

Am dorit dintotdeauna ca inventatorii să devină boieri, în sensul bun al cuvântului, ca rezultat economic al aplicării roadelor muncii lor.

Nu despre asta este vorba, ci despre un boier real, în carne și oase, care a plecat din țară la schimbarea regimului politic din 1947, datorită abuzurilor celor care preluaseră puterea. Făcuse studii de design în țară și fizică nucleară ulterior, în Franța. Ieșise la pensie și, întors în țară, dorea să-și aplice una dintre ultimele invenții în România, într-un fel și ca

Reinventarea omului

dorință de a sprijini țara pe care o părăsise cu ani în urmă.

Am aflat de dânsul de la ministrul cercetării, care îmi ceruse să-l sprijin pe inventator în tentativa sa de aplicare practică a brevetului în țară. Era vorba de realizarea unui prototip și efectuarea unor experimentări.

Înregistrase un brevet mondial la Londra, care-și propunea, nici mai mult, nici mai puțin decât realizarea unei baterii nucleare.

De dimensiunile unei baterii normale, aceasta ar putea alimenta, de exemplu, un automobil electric timp de câteva zeci de ani. Ideea în sine era incitantă, deși bănuiam o serie de probleme tehnice, tehnologice, legislative, sociologice etc.

Era o perioadă când, printr-o procedură de aprobare similară oricărei țări europene, se puteau obține fondurile necesare acestor experimente. Nu era vorba de o suma extraordinară. După calculele noastre, ale mele și ale inventatorului, era vorba de circa 75 mii USD. Inventatorul plătea deja anual circa 22

Reinventarea omului

mii USD pentru menținerea protecției internaționale a brevetului.

Credeam că-i dau o veste bună că ministrul a aprobat fondul, dar nu a fost așa. Nu dorea nicio ingerință a statului în această afacere. Din 1947, de când părăsise țara, nu avea nicio încredere în niciun guvern român.

Vroia să finanțeze experimentele din fonduri private.

Am început să caut.

Îmi plăcea inventatorul, omul. Odată că era altfel decât alți inventatori români, care presau în tot felul statul să le finanțeze ideile, în al doilea rând, pentru că finanța el însuși, plătind acele sume uriașe de menținere a protecției internaționale și, în al treilea rând, pentru că era de o inocență extremă. Era ca un copil. Mergeam și discutam la cofetărie, la un suc și eventual la o prăjitură, pe care le plătea el.

Era un adevărat boier, chiar dacă de modă veche.

Reinventarea omului

La un moment dat am găsit o variantă. La o ședință a Asociației Petroliștilor, am vorbit cu Dinu Patriciu, alt boier.

Era interesat în tot domeniul energiei, purta și o amintire vie tatălui său, un mare savant în domeniul petrolului.

A oferit o variantă în doi pași. Primul pas era să facă publicitate gratuită într-un ziar de mare impact, pe care-l controla, urmând să vedem ulterior pasul doi.

Am primit o serie de telefoane, convenisem cu inventatorul să urmăresc eu toate demersurile, el ura birocrăția de orice fel.

După publicitate, au apărut mai multe oferte. Am hotărât să continuăm cu un om de afaceri din Alba Iulia. Acesta avea o afacere prosperă cu pielărie și încălțăminte, avea o piață bună în Italia. Era inginer și era nostalgic că părăsise ingineria în favoarea managementului. Ne-a invitat la un restaurant în București, să discutăm detaliile.

Suntem tentați adesea să-i categorisim, pe nedrept, pe oamenii de afaceri ca lipsiți de orice

Reinventarea omului

sentiment pentru altceva în afara banilor, ceea ce s-a dovedit a nu fi așa în această întâmplare.

Omul de afaceri a venit cu soția sa, care era consilierul juridic al firmei, o doamnă plăcută și pricepută, care urma să elaboreze documentele juridice ale sponsorizării. Banii care urmau să fie cheltuiți trebuiau justificați legal. Anterior, avuseseră o întâmplare neplăcută, când sponsorizaseră o mănăstire și unde, cu banii respectivi, se cumpăraseră jeep-uri și televizoare, în loc să fie reparate clădirile.

M-am oferit să urmăresc eu derularea procedurilor birocratice legale, fiind ferm convins de inabilitatea și lipsa de plăcere a inventatorului pentru această activitate neplăcută, dar absolut necesară.

Nu a fost să fie nici de data aceasta. Când a auzit de hârtii, a încetat orice discuție. Nu dorea niciun fel de hârtii, ura hârtiile și nu accepta nici să facă altcineva aceste documentații pentru el.

Am avut un sentiment de vină față de minunata familie ce se deplasase la București

Reinventarea omului

pentru o faptă bună, dar am constatat de multe ori că inventatorii sunt foarte încăpățânați. Poate dacă n-ar fi așa n-ar fi inventatori.

A rămas că se va concentra pe recuperarea fostelor terenuri, pe care urma să le obțină de la stat, să le vândă și să-și susțină singur finanțarea aplicării brevetului.

Situația internațională oricum se înrăutățise, devenind tot mai potrivnică unor astfel de produse. Avusese loc atacul de la World Trade Center din New York, din 11 septembrie 2001. Nu cred că era nimeni bucuros să aproba dezvoltarea, fabricarea și exploatarea unor produse care să includă materiale radioactive.

Nu a trecut mult și am citit o știre scurtă într-un ziar, că armata SUA a inventat bateria nucleară și că pentru început se va utiliza doar în scopuri militare. Mai nou, am văzut că au început să apară filme polițiste care au subiecte legate de furtul ideii de „baterie nucleară”.

Câteodată, inventatorii sunt și ei înșiși piedicile propriilor lor invenții, prin indecizia lor, prin suspiciunea lor.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Se va repeta oare situația din cazurile Proca,
Procopiu, Paulescu, Odobleja?...

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Ministrul Inovator

Nu am cunoscut personal niciun ministru înainte de 1989.

Motive să-l înjur pe unul am avut suficiente. Era un ministru adjunct la un minister industrial, care ne-a chemat odată, un colectiv de specialiști din institut, într-o întreprindere uriașă, cu niște hale imense, în care nimic nu mergea. Era un defect căruia oamenii de acolo, din fabrică, nu reușeau să-i dea de cap.

La început, cu o oarecare doză de neîncredere, ne-a promis Cerul și Pământul

Reinventarea omului

dacă repunem în funcțiune utilajele respective. Am reușit minunea și complicatele echipamente au început să fie din nou ascultătoare la comenzile cartelelor și benzilor perforate. Așa era atunci, nu apăruseră comenzile computerizate de azi.

Au trecut o lună, două, trei, un trimestru, două trimestre, trei trimestre, un an etc. și primele promise de tovarășul ministru nu mai veneau.

Șeful nostru a insistat, s-a mai interesat și, în final, ne-a spus să uităm fapta bună făcută.

Tovarășul ministru, probabil în imposibilitatea de a onora promisiunile, a spus că de fapt am făcut rău că am reparat linia respectivă. Când linia nu mergea, trimitea piesele respective la prelucrat în Ungaria, ca export, după care întreprinderea similară din țara vecină și prietenă le trimetea înapoi, tot ca export și astfel ambele țări își realizau planul la export, deziderat foarte important. Prin repararea liniei nu s-a mai făcut nici planul la

Reinventarea omului

export și s-a și certat cu omologul său ungur. Iar noi mai vroiam și prime!

Nu știu cât de bine erau aleși miniștri de atunci, nu știu cât de apropiați erau de familia conducătoare.

Am cunoscut însă mai mulți foști miniștri de dinainte de 1989 după aceea și am fost pozitiv impresionat de profesionalismul și devotamentul celor mai mulți dintre aceștia.

Total diferiți de tiparul de după 1989, când ne-a blagoslovit Dumnezeu cu o serie de indivizi total neadecvați pentru a conduce destinele unor domenii la nivel național. Au ajuns acolo doar pentru că proveneau dintr-un județ sau dintr-un partid care s-a priceput mai bine să obțină voturi pe orice cale, s-au priceput mai bine la lipit afișe.

Se spune că bunica unui fost ministru postrevoluționar, un tip în jur de 30 de ani, care putea fi, după nivelul prestației, cel mult de nivelul unui șef de firmă de pază, nu crede nici azi, la câțiva ani după terminarea mandatului,

Reinventarea omului

că nepotul său, pe care și ea îl știa destul de necopt, a fost realmente ministru sau a fost o glumă proastă de familie.

Am cunoscut personal mai mulți miniștri după 1989 și înclin să dau dreptate percepției generale despre reaua alegere a acestora.

O întâmplare m-a făcut să trăiesc și să cunosc pagini memorabile din viața unui fost ministru.

Eram la institut, după una din ședințele în care îți venea să-ți iei lumea în cap. Toți cer, nimeni nu contribuie la acel ceva din care toți vor să ia.

Parcă însuși Dumnezeu ar fi trebuit să vină să plătească factura de căldură și prime de toate felurile, într-o lună, decembrie, în care mai mult se petrece decât se muncește.

Se apropiau sărbătorile de iarnă și, pentru un administrator, ele nu vin doar cu bucurii.

Un telefon, cu totul neașteptat, mi-a schimbat însă total gândurile și preocupările zilelor următoare.

Reinventarea omului

Domnul Mihail Florescu, multiplu fost ministru dinainte de 1989, era la telefon. Nu vorbisem niciodată până atunci cu domnia sa. Nu îl cunoșteam decât din auzite și îl văzusem de câteva ori la televizor. Am aflat, ulterior, că a luptat în Spania, a ajuns general în armata franceză și s-a întors în țară, unde, din 1951 până în 1989, a fost pe undeva ministru.

Avea în suflet două dintre multiplele realizări ale impresionantei sale cariere: Stațiunea de Cercetări pentru Surse Regenerabile de Energie, de la Agigea, a institutului nostru și Combinatul Petrochimic de la Năvodari, cel care s-a numit după aceea Petromidia.

Avea 88 de ani și vroia să viziteze aceste două unități de care îl legau multe amintiri.

Era 17 decembrie, era viscol în București. Pe Bărăgan aflasem că era și mai rău. I-am promis că o să-l însoțesc. Domnul ministru nu a fost de acord cu propunerea mea, să amânăm această deplasare după Anul Nou care se apropia.

Reinventarea omului

Deși picată prost și ca perioadă și ca vreme, totuși, așteptam cu interes o asemenea întâlnire. Eram sigur că o să aflu o serie de lucruri interesante. Sindicaliștii mei, nemulțumiții de la institut, puteau să mai aștepte.

Am decis să plecăm chiar a doua zi, la insistențele dânsului.

N-am fost o fire foarte curajoasă de felul meu, deși Dumnezeu m-a supus în viață la destule încercări. Dar nu au fost din acelea în care am intrat din proprie inițiativă.

Nu înot, nu schiez, nu am carnet de șofer, nu-mi place avionul, trenul, iar vaporul nici atât. Cu toate acestea, am călătorit în jumătate din țările lumii cu sentimentul că execut o activitate de serviciu.

Cu acest sentiment am plecat în acea dimineață de decembrie spre Constanța, prin viscol, cu o Dacie veche care-mi producea mari emoții și prin București pe vreme bună.

Erau mai multe variante de drum și cred că șoferul a ales-o pe cea mai proastă, fiind de mai

Reinventarea omului

multe ori blocați timp de 1-2 ore din cauza zăpezii.

Cu toate că riscurile de drum erau multiple și dacă continuam și dacă ne întorceam, discuția din mașină a depășit în interes problemele meteorologice.

Domnul Ministru participase la multe în viața sa. Avea și un deosebit talent de povestitor.

Povestea aventura înființării Stațiunii de Cercetări pentru Surse Regenerabile de Energie de la Agigea.

Era după prima criză a petrolului din 1971, când omenirea a realizat pentru întâia oară potențialul coșmar al insuficienței resurselor energetice. Era anul din care dolarul american nu mai avea acoperire în aur.

Ca un om foarte informat, a considerat că trebuie ca și România să se preocupe de găsirea unor alternative de surse energetice.

Reinventarea omului

Moș la pălărie, au considerat mulți atunci. Unii nu își dau seama nici azi de importanța unor alternative de noi surse de energie.

Apropo, domnul Ministru a fost și Președintele Federației Române de Atletism, artizanul pistei de tartan de la fostul Stadion al Republicii.

Proiectul de la Agigea, gândit în 1976, este foarte actual și azi. Era vorba de un câmp de panouri solare, niște rezervoare de apă caldă și o rețea de conducte prin care trebuiau alimentate cu apă caldă trei hoteluri cu profil balnear din apropiere, din Eforie Nord.

Până la urmă pe principiul „când fu Tache, nu fu Tică, când fu Tică, nu fu Tache”, instalația nu a funcționat niciodată în totalitate, pentru că s-au întârziat și montarea panourilor solare, și realizarea sistemului de legătură, și construcția hotelurilor, iar în final a venit revoluția română, care le-a omorât pe toate.

Acum sunt în stare de paragină.

Reinventarea omului

Proiectul de început nu a fost un succes, dar infrastructura de încercări de acolo și oamenii care s-au specializat pe alte proiecte au stat la baza fundamentării uriașelor proiecte din domeniul surselor regenerabile de energie, care se dezvoltă astăzi în toată România, dar mai ales în Dobrogea.

Ne propusesem să ajungem acolo până în prânz, dar, datorită vremii, am ajuns la câteva ore după.

Tot drumul mi-a povestit pasional despre necesitatea unor măsuri clare în direcția unor astfel de proiecte. Când am ajuns, am luat în mare grabă o gustare și apoi a intrat prin instalațiile acelea ruginite pe un frig și un vânt care nu te îndemneau deloc spre astfel de vizite. Parcă era un copil care se juca cu resturile unei jucării vechi, stricate, dar care i-a fost cândva foarte dragă.

Am plecat repede la Năvodari, unde era altceva ce-i înflăcăra discursul.

Combinatul Petrochimic de la Năvodari era bijuteria industriei petrochimice din România, o

Reinventarea omului

spunea tot timpul domnul Ministru, deși din cauza lui fusese destituit din funcția de Ministru al Chimiei. A fost acuzat că a folosit prea multe importuri.

Erau multe discuții în acea perioadă despre această rafinărie, că poluează apa mării, că poluează solul, că poluează aerul etc. Îl deranjau aceste discuții. Era ca și cum i-ai vorbi urât unui tată de fata lui.

Îmi dădea o serie de detalii tehnice privind automatizările, măsurile electronice de monitorizare a mediului, faptul că este singura rafinărie care scoate parafina din benzină, etc. Spunea că întreaga suprafață ocupată de rafinărie este izolată de exterior printr-un zid de argilă, lat de ordinul metrilor și adânc până la stratul de piatră, inclusiv pe latura dinspre mare. Aceasta pentru a împiedica schimbul de substanțe poluante, prin sol sau prin apă, cu exteriorul.

„Senzorii” naturali de monitorizare a poluării solului din interior erau peștii din câteva bazine din curtea rafinăriei, iar pentru

Reinventarea omului

aer erau lebedele care se plimbau libere pe aceleași lacuri artificiale. O gândire foarte modernă pentru acea perioadă. Peștii și lebedele ar fi fost primii care ar fi simțit poluarea.

Când am ajuns, am mers întâi în curte să vadă dacă peștii și lebedele erau la locul lor. Peștii erau acolo. Lebedele urmau să se întoarcă primăvara. Se întorseseră în fiecare primăvară, după spusele localnicilor.

Discuția din presă privind poluarea era legată de pregătirea privatizării rafinăriei și careva plătea probabil o campanie negativă, pentru provocarea scăderii prețului acesteia.

Eram în epoca mitului prin care toată industria României este o „grămadă de fier vechi”, lansat de fostul prim-ministru Petre Roman.

Este greu să ieși de sub influența unor astfel de etichetări generale, mai ales într-o țară cu o presă preponderent neprofesionistă.

A fost o experiență deosebit de interesantă și pentru mine, care nu văzusem până atunci rafinăria.

Reinventarea omului

Am plecat destul de târziu spre București. Directorul ne oferise posibilitatea să rămânem acolo peste noapte și să plecăm a doua zi, dar domnul Ministru nici nu a vrut să audă, motivând că are multă treabă acasă a doua zi. Am ajuns la București după miezul nopții.

A doua zi, prin jurul prânzului, m-a sunat o doamnă care spunea că este menajera domnului Florescu. Mi-a comunicat că dânsul a alunecat pe gheață în acea dimineață și era la spital. Îmi lăsase un bilet.

Pe bilet scria să-i contactez pe d-l deputat Varujan Pambuccian, cu care vorbise să inițieze o lege privind promovarea surselor regenerabile de energie și pe d-l Alexandru Mironov, președintele Televiziunii Române, să facă un film de promovare a aceluiași energii.

Acest bilet a fost testamentul domnului ministru Mihail Florescu în domeniu. La ora când eu primisem biletul, dânsul deja murise.

Pe cei doi i-am întâlnit la incinerare.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

S-au făcut până la urmă o lege de promovare și nenumărate filme care informează despre un domeniu care atrage cele mai multe fonduri de investiții străine în România zilelor noastre.

Reinventarea omului

Brevetul și Parchetul

Am trăit aproape toată viața mea activă prin preajma inventatorilor, a administratorilor de inovare și a beneficiarilor acestora.

Este un mediu interesant, frecventat de oameni inteligenți, creatori de viitor, de speranțe și care lucrează cu infinitul, cum îmi place mie să cred.

Un brevet, o marcă, nu are un mod unic prin care i se stabilește valoarea; sunt multiple moduri de evaluare, iar dacă nu se ajunge la un consens, se ajunge la instanțele juridice de drept comercial sau penal.

Reinventarea omului

Este un amestec de finit și infinit, de corect și incorect, de dreptate și nedreptate greu de garantat în corectitudine, chiar și în țările cu o democrație și o justiție mult peste nivelul celor în care suntem nevoiți noi să trăim.

Gândiți-vă că este suficient să găsești câțiva evaluatori incorecți și câțiva judecători corupți, fapt absolut la îndemână în România zilelor noastre, și se pot face minuni cu un brevet sau o marcă.

Printr-o întâmplare, am reușit să aflu din interior câteva date despre minunata justiție românească.

Mergeam spre sala de ședințe a Consiliului Reprezentanților al Alianței pentru Dezvoltarea Economică a României, al cărui președinte în exercițiu eram.

Aveam niște ochelari cu care nu mai vedeam bine, așa că nu am observat că din greșeală nimerisem într-o altă ședință. Se făcuse o schimbare de sală în ultimul moment și nu aflasem.

Reinventarea omului

Eram într-o ședință a procurorilor generali și președinți ai Curților Supreme de Justiție din mai multe țări membre ale Uniunii Europene. Era în perioada eforturilor de preaderare la Uniunea Europeană.

Puținul timp cât am stat acolo a fost suficient să aflu din interior câteva lucruri despre justiția română, care m-au îngrozit. Se vorbea de zeci de procente din judecătorii români care nu erau numiți legal. Nu îndeplineau condiții de studii, de vechime etc. Când te gândești că după aceea devin inamovibili, nu-ți creează o stare de speranță.

Cu un brevet de doi bani poți obține valori uriașe, care scapă înțelegerii de bun simț și mai rămâi și cu aura de „mare inventator”.

Este un exemplu din ceea ce se cheamă, în limbajul jurnalistic „Mafia gulerelor albe”. Se practică în medii foarte elevate, cu persoane onorabile din înalta societate, dar este mult mai periculoasă decât babele pe care le aleargă

Reinventarea omului

poliția că vând legume pe la colțul străzii fără să aibă casă de marcat.

Se fac mulți bani înregistrând intuitiv mărci.

Firme multinaționale sau instituții internaționale de mare amploare au avut o mare surpriză, când au ajuns să-și deschidă reprezentanțe, sucursale etc., în România. Au constatat că nu-și pot folosi propriul nume. Acesta fusese înregistrat de altcineva în țara noastră și i se cereau sume exorbitante pentru a-și putea folosi propriul nume.

În același context, cineva a înregistrat toate denumirile de camere de comerț bilaterale. La nivelul înregistrării persoanelor, aceasta se cheamă furt de identitate și se pedepsește penal. La nivelul denumirilor de firmă, aceasta se verifică doar la nivel de județ, putând exista firme cu același nume în județe diferite, fără a avea nimic în comun la nivel de proprietate. Vă dați seama ce încurcături.

Produse tradiționale de pe piață, care se vând de zeci de ani și au intrat în conștiința

Reinventarea omului

populară, riscă să intre în războaie de proprietate din neglijența celor care le administrează și care nu fac ce trebuie în domeniul înregistrării drepturilor de proprietate industrială sau intelectuală a acestora.

Apare cineva, care nu are nicio legătură cu produsul respectiv, și îl înregistrează în țară, în Uniunea Europeană, în lume și apoi îți cere fie să plătești ca să continui folosirea numelui propriului produs, fie să-i schimbi numele și asta înseamnă pierdere de piață.

Mai există și varianta când începe el să comercializeze produse cu același nume, dar cu calitate mult mai proastă, care compromite astfel poziția produsului pe piață.

Moral, aceste practici sunt de cea mai joasă speță, dar justiția lucrează cu termene, cu priorități și nicidecum cu principii morale. Faptul că nu cunoști legea nu este o scuză acceptată nicăieri.

Războaiele comerciale au aceleași principii ca și războaiele reale. Fac apel la orice mijloace.

Reinventarea omului

Conduceam un institut care avea în portofoliu peste 2000 de brevete.

Menținerea acestora sub protecție costa foarte mult. O parte din ele se aplicau dar, în dificultatea ultimilor 20 de ani, niciodată n-am reușit să folosesc atributul acestora de proprietate. Brevetele reprezintă o formă de proprietate, proprietate intangibilă și aceasta trebuie evaluată, înregistrată ca patrimoniu și pusă să producă, inclusiv pentru utilizarea ca garanție pentru credite la bănci.

Mare mi-a fost surprinderea când am constatat că, deși la instituții tradiționale în a înregistra și aplica brevete, nici gând să fie acceptate drept garanții pentru creditare; dar, în schimb, aceasta era o practică curentă pentru fel de fel de SRL-uri dubioase.

Să nu vă imaginați că pentru orice SRL-uri. Doar pentru cele „care trebuie”.

Băncile respective sunt acum fruntașe pe lista creditelor neperformante.

Reinventarea omului

Conduceam o comisie care se ocupa, printre altele, și cu promovarea pe piața externă a brevetelor românești, prin participarea la târguri și saloane internaționale.

Mi-a fost dat să văd și să aud multe lucruri cum nu trebuie, ceea ce m-a și făcut să părăsesc din proprie inițiativă comisia respectivă.

Mulți, inclusiv persoane de decizie de nivel foarte înalt, nu au înțeles sau nu le-a convenit să înțeleagă, că adevăratul rost economic al obținerii unui brevet este acela de a produce efecte economice pozitive, precum creștere economică, creșterea profitului etc.

Autorii români au mers totdeauna „la două capete”: fie găsirea unor investitori pentru aplicarea brevetului, inițiative în general neîncununate de succes până acum, fie obținerea unor premii, diplome, care să le îmbunătățească CV-ul.

Rușii și ucrainenii au fost mai practici: în aceeași situație, au luat și premiile, dar le-au și vândut, en-gros, unor firme specializate în valorificarea pe plan internațional a brevetelor.

Reinventarea omului

Românii se vroiau mai patrioți. Ei nu doreau să-și vândă țara. Au preferat să o dea pe degeaba.

Pornirea spre o internaționalizare cu japca a autorităților române, care începe să semene cu celebra trecere a energiei de la motor la claxon de pe vremea socialismului, tinde să producă efecte nefaste pentru țară. Trimiterea la saloane internaționale a unor cereri de brevet abia înregistrate riscă să ducă la deconspirarea unor idei valoroase, înainte de a intra sub protecție internațională.

Descrierile cu lux de amănunte făcute de autori în standurile de expoziții, care scot în evidență valoarea individuală a autorilor, de multe ori incontestabilă, conduc adesea la scurgerea unor informații tehnologice importante. Este adevărat că nici prezența printre expozanți a unor „coautori” de complezență, poeți, politicieni, cântăreți, primari, lideri sindicali, avocați, judecători etc., nu este o soluție. Se poartă, este la modă, titlul

Reinventarea omului

de inventator. Cei reali nu mai au loc de cei imaginari.

O orientare proastă este și căderea în extaz a autorităților române spre publicații, inclusiv cele indexate ISI, de-a valma pentru toate domeniile. Domeniile ingineresti au o logică aparte. Ideile noi din domeniile ingineresti se valorifică mult mai bine prin brevete înregistrate și administrate profesionist.

Sunt universități de renume internațional care nu permit publicarea de articole, nici susținerea de teze de doctorat, până nu se protejează prin brevetare ideile noi.

În procesul aprobării legislației române în domeniu, s-a întâmplat ca de obicei, oameni cu poziții vremelnice de conducere și-au impus punctele de vedere, după bunul plac, în necunoștință de cauză. Astfel, un ministru a scos din lista de evaluare a institutelor de cercetări și, implicit, a cercetătorilor, cărțile publicate, inclusiv cele publicate în străinătate,

Reinventarea omului

pentru că nu s-a prea învrednicit el cu publicarea de cărți.

Un academician, care conducea o structură consultativă, și-a făcut un titlu de glorie solicitând articole ISI și în domenii în care nu există reviste de acest fel, dar era singurul lucru făcut de domnia sa în domeniul teoretic din care provenea, generalizând o situație particulară.

Un grup foarte agresiv de fizicieni au impus marea importanță a citărilor și se citează unii pe alții în cerc închis, într-o veselie demnă de rezultate mai practice.

După ceva vreme, când răul fusese comis, d-l academician mai sus menționat s-a convins de greșeală de la fiul său. Acesta, lucrând în cercetare tehnologică în străinătate, i-a spus tatălui său să-l mai lase în pace cu publicațiile ISI. El nu publică acolo ce vrea și când vrea. Regimul publicațiilor este foarte strict controlat de firmă. Valorificarea rezultatelor cercetărilor este un obiectiv strategic, care nu merită a fi oferit gratuit tuturor prin publicare.

Reinventarea omului

După un salon internațional de invenții, unul dintre cele mai importante la nivel mondial, mă trezesc cu o vizită destul de dezagreabilă. Ulterior, am realizat că era foarte justificată.

Un ofițer de la un serviciu secret se interesa de un brevet de invenție: ce medalie a luat la salon și în general cum a fost evaluat brevetul respectiv.

L-am căutat pe listă și luase medalia de bronz. De obicei, medaliile semănau mai mult cu diplomele de participare, în sensul că fiecare brevet participant lua o medalie, cele mai bune medalie de aur, următoarele medalie de argint și cele mai slab cotate medalie de bronz.

- Aflați, interveni ofițerul, că a greșit juriul internațional. Invenția aceasta este cea mai importantă, cu ea s-a plătit un sfert din centrul unui mare oraș, a continuat ofițerul.

- O întreprindere comercială, care deținea o serie de clădiri de mare valoare din zona centrală a unui important oraș, s-a privatizat prin majorare de capital, iar aportul de capital a

Reinventarea omului

fost acest brevet. S-a evaluat la o valoare foarte mare, mai mare decât capitalul social al întreprinderii înainte de majorare.

Autorul brevetului a devenit astfel acționarul majoritar al întreprinderii, inclusiv al acelor clădiri.

Să mai spună cineva că nu sunt bine apreciate invențiile și inventatorii în România! A fost nevoie doar de un evaluator incorect și un funcționar corupt de la filiala din acea zonă a autorității care se ocupa de privatizare în perioada aceea. Să mai spună cineva că nu se vrea privatizare în România!

Exemplele sunt multe. Cu o tablă îndoită mai altfel, sau cu un șurub pus altfel, s-a încercat preluarea unor platforme industriale uriașe; uneori s-a și reușit, bineînțeles cu concursul unor politicieni corupți din toate partidele, care au „convins” evaluatori, experți tehnici, judecători, cu care probabil și-au împărțit prada pentru ei, dar mai ales pentru partidele lor.

Este o metodă nouă de jecmănire a firmelor.

Reinventarea omului

O recentă ispravă, a unor astfel de „experți”, este că au „dovedit” că într-o benzinărie ordinară se „evaporă” anual sute de tone de combustibil.

Experții de orice fel, care țipă în toate direcțiile că nu sunt apreciați la justa lor valoare, ar trebui să știe regula din domeniul medical: „instrumentele folosite se aruncă”.

Moțaiam într-un avion al Companiei TAROM. Veneam de la o ședință de la Darby, Anglia. Schimbam la Bruxelles. Ajunsesem mai devreme în aeroport și mă grăbeam să urc mai repede în avion, să dorm puțin. Eram obosit. Noaptea trecută hoinărisem mult prin orașul Darby, încercând să ajung de la aeroport la hotel, în condițiile când taximetriștii erau în grevă. Funcționau doar cu un număr foarte redus de mașini.

Am ajuns pe la patru dimineața în camera de hotel, iar la nouă aveam ședința.

Ajungând devreme în aeroport, am primit un loc destul de în față, lângă clasa business și

Reinventarea omului

am și adormit. Nici nu-mi amintesc nimic din procedurile de îmbarcare și decolare.

M-am trezit la un moment dat în mijlocul unui scandal monstru în jurul meu. O fătucă cu aspect de pițipoancă se certa de zor cu una din stewardese. Discuția era foarte aprinsă. M-au șocat, totuși, termenii juridici pretențioși utilizați. Totdeauna am fost un mediator. Am încercat și de această dată.

Era avionul de joi seara, cel de întoarcere săptămânală în teritoriu a europarlamentarilor. În cel mai tipic stil românesc, demnitarii noștri trimiși în misiune europeană primeau totul, iar ceilalți nimic.

Fătuca în cauză ceruse și ea o sticlută de vin, din acelea specifice servirii în avion și primise răspunsul că nu mai au, în timp ce privilegiații sorții primiseră câteva de persoană.

- Alo, unde te trezești, ce faci atâta gălăgie! am intervenit eu, somnoros și contrariat de ce se întâmplă acolo.

- Și dumneata, cine mama dracului mai ești? Oi fi și dumneata din tagma lor, după locul pe

Reinventarea omului

care îl ocupi. Să vedeți ce circ o să fac eu cu voi când ajungem în țară. Acesta este tratament discriminatoriu..., continuă ea, folosind termeni juridici pe care nu-i prea înțelegeam.

- Nu. Nu sunt parlamentar, Doamne ferește! Sunt de la Camera de Comerț, continui eu, în speranța că va înțelege că într-un fel pactizez cu ea. N-a înțeles și a continuat.

- Fir-ați ai dracu', cu Camera voastră de Comerț, continuă ea, băgându-mă și pe mine în tagma dușmanilor. Părinții mei locuiesc în blocul de lângă Cameră și niciodată nu găsesc loc de parcare din cauza celor care tot vin și taie frunză la câini acolo.

- Bine, continui eu împăciuitor, dacă te încălzește cu ceva, află că eu nu sunt dintre aceia, nu am nici măcar carnet de șofer. Până una alta, ia sticla asta de vin și potolește-te.

Când dormeam îmi pusese stewardesa o sticlă în buzunarul din fața scaunului.

- Promite-mi că lași în pace toate balivernele cu justiția și te împaci cu stewardesa.

Reinventarea omului

Nu mi-a promis nimic, dar a tăcut, ceea ce mi-a permis să adorm din nou.. Am dormit până la București.

Când m-am trezit, stătea liniștită pe scaunul de lângă mine, spre culoar.

La coborâre mi-a dat o carte de vizită. Era avocat. Membru în Barourile New York, Londra, Bruxelles și București. O chema Adina. A ținut să ne întâlnim în București, în zilele următoare, să schimbe impresia de pițipoancă de care și ea era convinsă că mi-o făcusem în urma întâmplărilor din avion. Mi-a dat înapoi sticla de vin.

De data asta făcusem eu un cadou unei fete, pe care îl primeam înapoi.

Am primit-o peste câteva zile la biroul meu de la Camera de Comerț și Industrie a României, unde eram prim-vicepreședinte. Am aflat că avea licența luată la Sorbona și masteratul la Harvard. Lucra la firme de avocatură din străinătate, în special pentru firme din China și Coreea de Sud, în procese de dumping cu Uniunea Europeană.

Reinventarea omului

Mai trecea din când în când pe la mine, nerespectând niciodată data sau ora stabilite, dar de câte ori venea era deosebit de stresată și obosită, încât de câteva ori a cuprins-o somnul cu capul pe birou, așteptându-mă să ies din vreo ședință.

Odată, a venit părând mult mai decisă și ordonată în acțiune. Mi-a spus că are un proces în România, în care lucra pentru o mare firmă germană. Urma să vină patronul, un mare industriaș german. Conform uzanțelor de la ei, acesta ar fi dorit să aibă înainte o întrevedere cu cineva din conducerea Camerei de Comerț.

Era mai marcată de eveniment decât o cunoscusem cu alte ocazii.

L-am primit pe neamț la Clubul 9, cel mai elevat club de afaceri din România. Am stat de vorbă la o cafea timp de vreo jumătate de oră. Era contrariat că, după ce câștigase licitația la o privatizare, plătise banii și făcuse totul nemțește, apăruse o inițiativă de anulare a privatizării, susținută de niște persoane

Reinventarea omului

interesate. Probabil, cel de pe locul doi cotizase undeva.

Adina a lucrat profesionist și a câștigat procesul. Neamțul i-a propus să iasă din avocatură și să preia managementul a tot ce avea el în România.

Mi-a cerut părerea și i-am spus că nu concordă cu principiile mele în ceea ce privește managementul carierei. Acestea spun că până la 35 de ani înveți, management faci între 35 și 55 de ani, iar după aceea consultantă, cât poți rămâne coerent și eficient. Depinde și de sănătate și puterea de muncă.

Ea avea doar 29 de ani și un doctorat început pe care, dacă accepta, avea puține șanse să-l mai termine.

Până la urmă a acceptat.

Dat fiind că avea nevoie de multe cunoștințe ingineresti, în următorii ani a absolvit și o facultate de inginerie din domeniul în care activau firmele respective.

A trecut adesea pe la mine, de multe ori să ceară diferite sfaturi.

Reinventarea omului

Când a venit prima dată după preluarea noii poziții, am sărbătorit bând, în sfârșit, sticluța de vin din avion.

A crescut mult rolul său în firma-mamă, cea din Germania, ceea ce o făcea să circule foarte mult în străinătate. Era tot plecată din țară.

Ne vedeam destul de rar. Se și căsătorise între timp. Mă vedeam mai des cu soțul său în București, cu diferite ocazii. Și el o vedea tot atât de rar.

Aveam sentimentul că și eu contribuiseam cu ceva la o inițiativă a Guvernului Adrian Năstase, de a aduce în țară absolvenți de frunte ai universităților străine. Dorea să-i implice în funcții importante din afaceri sau instituții ale statului.

Pentru cei din instituțiile publice nu au fost de bun augur aceste experiențe. După aceea, în timpul guvernărilor viitoare, au fost de-a dreptul persecutați, fiind catalogați ca „oamenii lui Năstase”. Ghinionul lor.

Reinventarea omului

Mulți dintre ei, fiind foarte valoroși, s-au reîntors în străinătate, unde fac cariere de excepție.

Cei din afaceri au fost mai independenți și în general și-au continuat carierele și în țară.

A trecut o perioadă în care nu am mai avut informații în legătură cu Adina dar, așa cum o știam, eram convins că totul merge bine. La un moment dat, am primit un telefon prin care vroia să ne întâlnim și nu a continuat convorbirea, motivând că nu mai are baterie la telefon.

Ne-am întâlnit la o terasă. Era foarte agitată, așa cum nu o mai văzusem de la prima întâlnire, din avion. La un moment dat, a devenit palidă la față. Treceau pe lângă terasă o tripletă de polițiști. Era să zic milițieni.

Mi-a povestit ulterior ce se întâmplase. Intrase, sau mai bine zis preluase, o situație tensionată încă de la privatizarea firmei.

Un „inventator”, care pentru modificarea unei piese de câțiva centimetri la un utilaj, modificare garnisită bine cu avize, cu brevete și

Reinventarea omului

fel de fel de alte hârtii bine ticluite, cerea recompense de ordinul sumei cu care fusese cumpărată întreaga firmă.

Bineînțeles că exista și un politician în spate, cu partidul lui cu tot, care crease formația completă, adică cu evaluatori, experți și judecători, care acționau în grup să jecmănească, cum mai făcuseră și cu alte ocazii, încă o firmă. Firma să plătească, că d-aia este firmă.

Ideea, venită încă de la Caragiale, când celebrul „Con Leonida” spunea: „Statul să plătească, că d-aia e stat”, s-a generalizat pentru orice organizație, instituție, firmă, asociație etc., încât s-a ajuns la o deosebită fragilitate instituțională, la fel de periculoasă precum era fragilitatea economică a persoanelor fizice în perioada socialismului.

Doar că acum, în tagma jecmănitorilor acestor organizații au intrat și reprezentanți ai statului, care activează însă în interesul propriu, de gașcă, de partid sau chiar de grupuri interpartinice. Aceștia creează niște modele de

Reinventarea omului

căpușare, pe care apoi încearcă să le aplice oriunde merge, utilizând însă ca instrumente de presiune instituțiile statului, unde lucrează, și unde se vaită tot timpul că au salariile mici.

Adina, un jurist remarcabil, cu studii strălucite în străinătate, și-a propus să nu cedeze unor astfel de practici. Dacă cedezi odată, devine regulă și, ușor, ușor, devii pătaș cu ei. Neamțul, patronul, a susținut ideea.

Așa a ajuns o femeie să se lupte cu caracatița politico-economică din domeniul fraudelor bazate pe brevete.

Când ne-am întâlnit la terasă, era tocmai după ce tensiunea crescuse la extrem și o arestaseră preventiv pentru 24 de ore. Se temea și să mai vorbească la telefon, că avea telefoanele urmărite. De aceea devenise palidă când i-a văzut pe cei trei polițiști defilând prin preajmă. Este imposibil să nu fii marcat negativ de asemenea evenimente, indiferent de pregătirea psihologică pe care cred că o fac cei care absolvă studii juridice.

Reinventarea omului

Era stresată. Mi-a mărturisit că s-a gândit de multe ori că poate ar fi fost bine să-mi fi ascultat sfatul, să nu intre așa de tânără în astfel de responsabilități. Dar era decisă să meargă mai departe și să dea o lovitură acestor neisprăviți, care vor să mânjească cu c...t o activitate atât de nobilă precum inovarea.

Să mai sperî să se întoarcă tinerii noștri în țară. De ce???

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Inovarea românească

Motto:

*Era, pe când nu s-a văzut,
Azi o vedem și nu e.*

(Mihai Eminescu - La steaua)

Dacă putem considera că știința izvorăște oriunde în lume și, dintotdeauna, din indivizi care au avut vreo legătură oficială cu România drept știință românească, atunci putem considera știința românească o certitudine și o garanție a existenței noastre ca nație.

Reinventarea omului

Cu toate dificultățile care veneau din condițiile unei țări slabe, prost administrate (nu mică, nu săracă), români proveniți fie din familii înstărite, cu acces la educație elevată în străinătate, fie din țărani săraci neștiutori de carte, au revoluționat lumea, fiind promotorii unor noi domenii științifice sau tehnice, chiar dacă omenirea le-a recunoscut sau nu cum se cuvine aceste merite.

În aeronautica mondială românii au inventat:

- Decolarea (denumirea completă este mai lungă): Traian Vuia a brevetat în Franța în 1903, în Marea Britanie în 1904 și a demonstrat practic în 1906 la Paris; Și-a desfășurat activitatea în Franța;

- Avionul cu reacție: Henri Coandă a demonstrat practic în 1910 la Paris; Și-a desfășurat activitatea în Franța;

- Racheta cu combustibil lichid: Herman Oberth, 1923; Și-a desfășurat activitatea în România.

În cibernetica mondială românii au introdus:

Reinventarea omului

- Principiile generale ale ciberneticii: Ștefan Odobleja, *Psychologie consonatiste*, volumele I și II, Paris, 1938-1939; Și-a desfășurat activitatea în România cel care este considerat părintele ciberneticii. Norbert Wiener a publicat lucrarea de referință în 1948;

- Algebrele Moisil-Lukasiewicz, care stau la baza logicii circuitelor calculatoarelor electronice și, mai nou, la logica fuzzy: Grigore Moisil, *Logique modale*, 1942; Și-a desfășurat activitatea în România.

În fizica mondială românii au descoperit:

- Câmpul magnetic al corpurilor în mișcare (1904) și pila termoelectrică (1922): Nicolae Vasilescu-Karpen; Și-a desfășurat activitatea în România;

- Magnetonul atomic Procopiu-Bohr: Ștefan Procopiu, 1912, Iași, de două ori propus pentru Premiul Nobel; Și-a desfășurat activitatea în România; Ulterior Niels Bohr, în 1915, a ajuns, independent, la același rezultat, obținând Premiul Nobel;

Reinventarea omului

- Teoria sonicității: George (Gogu) Constantinescu, 1920, Londra; Și-a desfășurat activitatea în Anglia;

- Efectul Coandă: Henri Coandă, 1930, Paris; Și-a desfășurat activitatea în Franța și România;

- Existența mezonilor: Alexandru Proca, asistentul lui Nicolae Vasilescu-Karpen la București, Equations fondamentales des particules élémentaires, 1936 Paris; Și-a desfășurat activitatea în Franța; Ulterior, fizicianul japonez H. Yukawa a obținut Premiul Nobel pentru descoperirea mezonilor.

În domeniul medicinei, o altă mare nedreptate dar, în sfârșit, și o mare recunoaștere mondială:

- Descoperirea insulinei: Nicolae Paulescu, Recherches sur le rôle du pancréas dans l'assimilation nutritive, publicat în Archives Internationales de Physiologie, Belgia, în 31 august 1921; Și-a desfășurat activitatea în România; După 8 luni, doi cercetători canadieni

Reinventarea omului

au publicat aceleași rezultate pentru care au primit Premiul Nobel în 1923. În 1969 Comitetul Nobel recunoaște oficial prioritatea lui Nicolae Paulescu și deplânge eroarea din 1923.

- Descoperirea ribozomilor și rolul structural și funcțional al acestora în cadrul celulei: George Emil Palade obține Premiul Nobel în 1974. A făcut studiile în România, dar și-a desfășurat activitatea în SUA;

În management au fost români precursori:

- Managementul calității: J.M. Juran (născut în România) a introdus primele noțiuni din ceea ce se cheamă azi managementul calității și a aplicat aceste teorii în relansarea economiei Japoniei din anii 1950; Și-a desfășurat activitatea în SUA și Japonia.

În ingineria mondială românii au avut priorități și rezultate remarcabile:

Reinventarea omului

- Stiloul (denumirea completă este mai lungă): Petrache Poenaru, brevet francez 1827, Paris; Și-a desfășurat activitatea în România.
- Automobilul cu abur: Dumitru Vasescu, 1880; Și-a desfășurat activitatea în Franța.
- Podul peste Dunăre de la Cernavodă: Anghel Saligny, 1895; Și-a desfășurat activitatea în România;
- Prefabricatele din beton: Anghel Saligny, 1904; Și-a desfășurat activitatea în România;
- Asfaltul: Gogu Constantinescu, Londra; Și-a desfășurat activitatea în Anglia;
- Dispozitiv de tragere printre palele elicei avionului: Gogu Constantinescu, Londra, 1918; Și-a desfășurat activitatea în Anglia;
- Centrala termică: Traian Vuia, 1922, Paris; Și-a desfășurat activitatea în Franța și România;
- Automobilul cu forma aerodinamică: Aurel Persu, 1924; Și-a desfășurat activitatea în România;
- Betonul armat: Gogu Constantinescu; Și-a desfășurat activitatea în Anglia;

Reinventarea omului

- Schimbătorul automat de viteze: Gogu Constantinescu, Londra; Și-a desfășurat activitatea în Anglia;
- Vitamina H3: Ana Aslan, 1952; Și-a desfășurat activitatea în România;
- Hidrocentrala de la Bicaz: 1955;
- Aparat individual de zbor: Justin Capră, 1956; Și-a desfășurat activitatea în România;
- Hidrocentrala de la Vidraru, Curtea de Argeș, 1965;
- Hidrocentrala de la Porțile de Fier, 1970;
- Metroul din București, 1978;
- Podul nou Fetești-Cernavodă, șosea+cale ferată, 1984.

Marile realizări din timpul comunismului nu au în general autori cunoscuți pentru că atunci, deși au continuat să existe rezultate remarcabile, foarte rar autorilor acestora li s-a permis o recunoaștere națională sau internațională. Cei care deveneau notorii aveau chiar de suferit.

A fost o perioadă când notorietatea era o povară grea. Deranja politic.

Reinventarea omului

Se constată că în trecut România a reprezentat o forță în inovarea mondială, remarcându-se intervalele 1900-1910 și 1920-1938.

O bună parte din inventatori activau în universități, iar rezultatele erau de multe ori cu un impact economic deosebit. Aceasta situație este bine a fi cunoscută astăzi, când, deși cantitativ sistemul universitar a crescut semnificativ, contribuția acestuia la inovare a scăzut foarte mult. O statistică recentă arăta că doar circa 1% din invențiile românești provin din mediul universitar, ceea ce este cu totul nesatisfăcător.

Trebuie ținut cont de faptul că în universități există cea mai mare concentrare de oameni în perioada de vârstă optimă pentru inventivitate (sub 35 ani). Dintre aceștia, mulți activează în domenii tehnice. Mă refer la studenți, masteranzi, doctoranzi, care se află însă sub îndrumarea unor cadre didactice care nu au înregistrat la viața lor vreun brevet. Un sistem de educație care funcționează cu spatele

Reinventarea omului

spre economie i-a îndreptat pe profesori, doctoranzi, masteranzi, studenți, cu precădere spre publicarea de articole.

Viața devine însă tot mai grea, sub toate aspectele sale, inclusiv pentru universități. Se pare că școlile și universitățile din România nu sunt încă conștiente de pericolul ce le aștepta odată cu instaurarea principiilor de piață liberă și în învățământ! Riscă să rămână fără elevi, fără studenți, dacă nu depun eforturi în creșterea calității actului de educație.

Trebuie să ajungem la înțelegerea minimei morale că elevul, studentul, masterandul, doctorandul, pentru a face bine ceea ce și-a propus, trebuie să facă eforturi, să meargă la cursuri, trebuie să învețe. Acest îndemn trebuie amintit uneori chiar și unora dintre cadrele didactice, fie ele chiar și cele universitare.

Atmosfera creată se poate exprima mai bine poetic:

Reinventarea omului

A fi și a nu ști

De o vreme-ncoace
cartea nu mai place!...
Apărute-n țară,
la apus de seară,
tot felul de școli,
care dau la toți,
fel de fel de tonți,
hârtii mii și mii,
cum c-au învățat,
diplome au luat,
bacalaureat,
poate masterat
sau chiar doctorat.
De vrei la palat,
știi că nu dă bine,
fără doctorat.
Vrei la primărie,
și nu citești bine
doctorat nu ține,
vreo trei facultăți

Reinventarea omului

însă au chiar toți.
Deci nu-i de mirare,
că-n această stare,
n-avem cercetare
și avem spitale
fără doctori și
fără mâncare.
Se fac multe fără rost
sub deviza,
„țara te vrea prost”.
Învățare, cercetare, inovare,
declinare, conjugare,
nu îți trebuiesc prea tare.
Adunarea și-nmulțirea
stăpânesc azi omenirea.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Partea III

INOVAREA ÎN VIAȚĂ ȘI PĂCATELE EI DIVINE

Creație și creatori. Oameni, Eroi și Zei

Năzuințele omului, pe termen lung, sunt orientate spre a-l scoate pe acesta din anonimat față de semenii săi. În afara relațiilor acestuia cu cei care-i dau viață, omul caută legătura sa cu creatorul suprem și pe alte căi, și două dintre acestea sunt știința și arta, contribuind astfel la dezvoltarea culturii.

Reinventarea omului

Știința și arta sunt cele mai profunde expresii ale creativității umane și au la originea originilor un caracter discontinuu. Cele mai mari creații științifice sau artistice par a veni de nicăieri, spun unii, de la Dumnezeu, spun alții sau de la indivizi geniali, spun de regulă istoricii. George Emil Palade, laureatul Premiului Nobel pentru medicină, introducea și o nuanță de programare a marilor descoperiri spunând „Ca să realizezi fapte mici trebuie să-ți propui fapte mari, ca să realizezi fapte mari trebuie să-ți propui fapte foarte mari, ca să realizezi fapte foarte mari trebuie să-ți propui fapte geniale, iar ca să realizezi fapte geniale trebuie să te fi ales Dumnezeu pe tine pentru aceasta”, ajungând, după cum se vede, tot la divinitate.

De la mai mulți creatori de excepție am reținut ideea că de multe ori creațiile au apărut nu se știe de unde în mintea lor, singura sarcină fiind aceea să le descarce într-o expresie reală, perceptibilă și pentru ceilalți.

Reinventarea omului

Cultura are un caracter continuu, de acumulare, culegând de regulă roadele științei sau artei. La sfârșitul secolului al XIX-lea, s-a propus o definiție care leagă cultura de natura umană și anume de acea capacitate a oamenilor de a clasifica experiențele trăite, de a le codifica și de a le transforma în simboluri.

Rezultă o primă legătură între cele trei categorii, prin aceea că știința și arta produc, ambele, rezultate care contribuie la creșterea culturii.

Există însă și o relație inversă, când cumulumul de cunoștințe sau creații artistice, constituite în cultura acumulată până în acel moment, poate să devină o masă germinativă pentru noi explozii de rezultate științifice sau artistice. Acumulările cantitative și salturile calitative, ar spune Marx.

De fapt, filozofia unește toate aceste categorii, filozofia științei, filozofia artei, filozofia culturii, fiind instrumente deja uzuale în abordarea legăturii reciproce trilaterale a acestor noțiuni. Filozofii au lansat de regulă

Reinventarea omului

temele pentru care se caută o explicație, artiștii au căutat imagini sau simboluri care să le prezinte mai sugestiv, iar oamenii de știință, cu nivelul de cunoștințe deținut la momentul respectiv, au încercat, bazându-se pe cauzalitatea faptelor, să le explice în mod științific. Când niciunii nu au reușit, tema respectivă a trecut în domeniul divinității și a devenit obiect de activitate al bisericii.

Temele uzuale au fost spațiul, timpul, lumina, întunericul, materia, energia, binele, răul etc., căutându-se explicații privind geneza, cauzalitatea și eventual relațiile dintre ele. La început, toate au fost considerate de natură divină, găsindu-se apoi explicația științifică, în timp, pentru o parte dintre acestea, sau descoperindu-se realitatea obiectivă a acestora.

Știința și arta au origini comune în capacitatea de gândire a omului și anume în imaginația și viziunea acestuia legate de necesitatea de explicare a unor întâmplări curente. Oamenii geniali, care au previzionat, inițiat sau realizat deschideri de noi domenii, au

Reinventarea omului

fost de regulă atât oameni de știință, cât și filozofi sau artiști.

Poate cea mai mare controversă din istorie referitoare la o problemă filozofică, nerezolvată științific mult timp, a fost cea referitoare la concepția privind poziția Pământului, respectiv a Soarelui în sistemul planetar. Concepției geocentrice a lui Aristotel (Pământul este centrul Universului, iar Soarele și celelalte planete orbitează în jurul lui), venită din antichitate, opunându-i-se concepția heliocentrică a lui Nicolaus Copernicus (Soarele este centrul sistemului planetar). Biserica susținea concepția geocentrică, iar geniali oameni de știință, precum Giordano Bruno, au plătit cu viața și Galileo Galilei și-a petrecut ultimii zece ani din viață în arest la domiciliu pentru fermitatea susținerii noii concepții.

În urma viziunii lui Nicolaus Copernicus (1473-1543), sacrificiului lui Giordano Bruno (1548-1600), fermității lui Galileo Galilei (1564-1642), dezvoltărilor matematice ale lui

Reinventarea omului

Johannes Kepler (1571-1630) și geniului lui Isaac Newton (1643-1727), care în lucrarea *Philosophiae Naturalis Principia Mathematica*, apărută în 1686, a integrat cunoștințele de până atunci în ceea ce privește mișcarea corpurilor cerești, s-a reușit să se explice una din problemele filozofice importante legate de dualitatea lumină - întuneric, prin explicarea succesiunii zi - noapte. Natura luminii rămânea însă în continuare necunoscută.

Observații privind lumina s-au făcut de când este lumea, fenomene însoțite de efecte luminoase la fel (focul, fulgerul), însă primul eveniment care însemna un început de control asupra acestor fenomene a fost în 1752, când Benjamin Franklin (1706-1790) a inventat paratrăsnetul, prima confirmare experimentală a existenței sarcinilor electrice în atmosferă, dar și a faptului ca omul le poate controla. Cu toate aceste realizări, obținute prin experimentări, natura luminii încă rămânea necunoscută, atât ca geneză, cât și ca transmitere.

Reinventarea omului

Evoluția cunoașterii luminii este un caz de o remarcabilă intuiție artistică, care precede conceptele științifice. Conectat la problematica filozofică a vremii, după studiile făcute în Germania, Mihai Eminescu (1850-1889), scria în 25 octombrie 1886 în poezia „La steaua”:

La steaua care-a răsărit,
E-o cale atât de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Este foarte clară ideea de propagare, de existență a unei viteze de transmitere a luminii, noțiuni care nu erau clarificate la acel moment în mediile științifice.

În aceeași poezie, găsim într-o altă strofă:

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie
Era, pe când nu s-a zărit,
Azi o vedem, și nu e.

Reinventarea omului

din care rezultă fără dubiu ideea existenței luminii independent de sursa care a produs-o în contextul spațiu-timp, a emisiei cu intermitențe; la altă scară, ideea de cuantă. Aceste idei se vor clarifica științific mai târziu de către un alt geniu, Albert Einstein (1879-1955), care, în prolificul an 1905, a publicat o serie de articole prin care explică natura duală a luminii, de undă și cuantă (Un punct de vedere euristic privind producerea și transformarea luminii-ideea de cuante, *Annalen der Physik*, 17 martie 1905, efectul fotoelectric, pentru care a luat Premiul Nobel în 1921) și legătura dintre masă și energie, o altă problemă filozofică, lansată cu mult timp în urmă și încă nerezolvată la acea vreme.

Putem spune că relația artă-știință a funcționat în cazul intuiției, respectiv explicării fenomenelor luminii. Mihai Eminescu a fost astfel un precursor al lui Albert Einstein.

Din exemplele precedente rezultă că există o serie de asemănări între știință și artă. Ambele

Reinventarea omului

își culeg informațiile, se inspiră din realitate, din observațiile cotidiene, dar și din cumulul de cultură existent la acel moment. Ambele se bazează pe imaginație, pe intuiție, pe viziune și tot ambele sunt creatoare de simboluri.

Vizionarii din artă și știință devin eroii, idolii vremurilor lor, unii chiar rămân pe o perioadă mare de timp în această poziție, dar nu devin niciodată zei. Este o diferență mare, similară relației finit-infinit.

Zeus nu a stat la masă nici măcar cu Hercule.

Reinventarea omului

Stațiile Timpuri Vechi

Doamne, ce repede mai trece timpul! Parcă ieri ne jucam în curtea școlii, în clasa întâi, adunați care de pe unde, cu speranțele și temerile lui. Nu socializaserăm anterior în niciun fel, acolo, în acea perioadă, nu exista grădiniță, singura preocupare fiind prin jurul casei, eventual cu animalele domestice nelipsite din nicio gospodărie. Mă uitam la ceilalți cu sentimente amestecate și, pe măsură ce trecea timpul, începeau să se creeze prietenii, dușmăniile, cu băieții.

Reinventarea omului

Niciun fel de relație cu fetele. Un fel de teamă, de sfială, de rușine mă ținea la distanță și nici nu-mi propuneam mai mult. Totuși, cu cât nu-mi propuneam eu mai mult, cu atâta parcă se aduna ceva greu de descris, care nu semăna cu nimic trăit anterior, mai ales față de câteva dintre colegele de clasă, dar și față de altele de pe la alte clase, cu care ne vedeam doar în pauze.

La un moment dat, pentru una din ele, Mimi o chema, fără ca ea să știe, acest ceva crescuse atât de mult încât nu mai aveam liniște, abia așteptam să vină pauzele, iar când eram acasă abia așteptam să plec la școală. Aveam colegi pentru care mersul la școală era un chin, ceea ce mai târziu a devenit un chin pentru familiile lor, care nu știau ce să mai facă să le placă școala.

Într-una din pauze, cu un zâmbet timid, Mimi a venit la mine și mi-a întins jumătate dintr-o ciocolată. Nici nu mai mâncasem până atunci așa ceva.

Dar nu mâncatul ciocolatei era problema, ci gestul. Un flux de trăiri fizico-sentimentale,

Reinventarea omului

audio-vizuale-olfactive mi-a parcurs întreg corpul, astfel că în orele următoare nu știam pe ce lume trăiesc.

Primul orgasm (am aflat mult mai târziu că așa se cheamă) l-am avut tot în clasa întâi. Nu avea, Doamne ferește, vreo legătură cu frumoasa și cumintea Mimi, ci cu învățătorul, domnul Vasilescu, care, la pronunțarea propoziției „Rupeți o foaie de hârtie”, semn că urma o „lucrare de control”, așa-i zicea la extemporal, crea o asemenea stare de emoție în mine încât aveam orgasm. Medicii poate ar trebui să aprofundeze fenomenul. Mai sunt și alte emoții care creează o astfel de stare.

Anul pământesc XXX7. Binele - mama, Răul - tata, Dumnezeu - popa, era singurul care-i împacă temporar pe mama și tata, ceartă după care aproape de fiecare dată, noi, copiii, eram bătuți.

Mi-am început, deci, viața cu înlocuitor de Dumnezeu, popa fiind mult mai aproape de evenimente. De fapt, asta îmi doresc și astfel se

Reinventarea omului

autoîntitulează popii, trimișii Domnului pe Pământ. Era o situație de durată, care avea să ne marcheze pentru totdeauna.

Anul pământesc XX13. Situația s-a agravat, în sensul îmbolnăvirii mele. Tunelul s-a deschis brusc spre infinit, noile coordonate devenind Binele - mama, Răul - tata, Dumnezeu, dând la o parte orice înlocuitor. Probabil, așa suntem mulți, nerecunoscători, ne amintim de Dumnezeu doar când suntem în situații limită.

Anii pământești XX13-21, opt ani de spital și școală.

Alte coordonate în tunel, Binele - școala, Răul - spitalul, Dumnezeu - doctorul. Numai cine nu a trecut printr-o boală gravă nu știe cum se uită bolnavul spre doctorul său. Fără nicio exagerare, ca spre Dumnezeul său. Am intrat în spital în clasa a șasea și am ieșit în anul doi de facultate, fără a pierde niciun an de școală. Am făcut școala în salonul de spital, mergând la olimpiade și examene cu salvarea, obținând și o

Reinventarea omului

serie de performanțe de nivel național ca elev sau student.

Anii pământești XX21-28, studenție și burlăcie, sănătos fizic, ceea ce era foarte important, poate cu ceva sechele psihice, după atâta timp de spitalizare.

Binele - mama, Răul - tata, Dumnezeu - munca plină de speranță.

Succesele studențești și profesionale m-au adus în fața presei.

Alina, ziaristă la cea mai vizibilă revistă a vremii, făcuse din mine o mică vedetă.

Într-o bună zi, mi-a adus Almanahul acelei reviste, în care aveam un interviu destul de consistent, pe care-l realizase în urma unei discuții amicale, pe o terasă. Atent mai mult la ea decât la fondul discuției, nu realizasem că dădusem primul meu interviu.

Precum altădată ciocolata primită de la Mimi, și de această dată darul m-a emoționat profund.

Reinventarea omului

Alina era o brunetă frumoasă, inteligentă și cu ceva mereu provocator. Era o prezență activă atât în presa scrisă, cât și la televiziune.

Am învățat multe de la ea, în primul rând ce înseamnă să ai o prezență publică, să-ți construiești o imagine și, mai ales, să lupți să ți-o păstrezi.

Avea să se căsătorească ulterior cu un celebru regizor român.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Stațiile Timpuri Bune, eram tineri

Anul pământesc XX28. Eram tânăr, plin de entuziasm și de gânduri de viitor.

Nimic nu mi-ar fi putut crea nici cea mai mică umbră de îndoială în privința evoluției pozitive a vieții mele în continuare. Simțeam ceva, de parcă aș fi avut de îndeplinit un mandat de la cineva de deasupra noastră.

Am cunoscut o fată, deșteaptă, frumoasă și devreme acasă, cu care m-am însurat. Uneori,

Reinventarea omului

pe termen lung, este greu să trăiești chiar și cu o asemenea persoană.

Unele fapte gingașe, cum sunt toate fetele la căsătorie, trec destul de repede în abuz de poziție dominantă, ca să folosim termeni din domeniul protecției concurenței, și alunecă ușor din poziția de Dumnezeu spre Bine și chiar spre Rău, uneori.

În asemenea situație, în timp, femeia tinde să devină o mașină de spus „Nu”, dar care pretinde bărbatului să fie o mașină de spus „Da”.

La prima întâlnire, a venit cu două pere, pe care le-am mâncat frățește, fiecare câte una.

Al treilea dar de la fete mi-a fost fatal.

M-am căsătorit. Bine este ca, la un moment dat, s-o facă fiecare om, măcar odată în viață. Altfel, nici nu știe ce pierde.

Noile coordonate Binele - mama, Răul - tata, Dumnezeu - soția. Orice soție își dorește această postură. Bine este să poată să facă față acestei responsabilității divine și să n-o

Reinventarea omului

transforme într-o obligație pentru partea cealaltă.

Vorba unui poet: „E greu să fii Dumnezeu în fiecare zi”, mai ales că fiecare femeie are Dumnezeul ei, pe o perioadă mult mai lungă de timp, maică-sa, adică soacra bărbatului. Unele nu pot să se rupă niciodată de sub tutela mamei. Este adevărat că sunt și bărbați care nu ies niciodată de sub protecția comodă a mamei și se comportă permanent ca niște copii nematurizați. Situația avea să se schimbe destul de repede când a apărut copilul.

Soțul, sau soția, rămân Dumnezeu unul pentru celălalt până apare primul copil. După apariția primului copil, tot sistemul de coordonate al noii familii se schimbă radical.

Este de neimaginat cum o făptură așa de mică și firavă precum un nou născut poate schimba atât de multe în viața a două persoane mature.

Anii pământești XX29-42, Binele - soția, Răul - soacra, Dumnezeu - copilul.

Reinventarea omului

Într-o atmosferă așezată de familie, la un moment dat, tihna de acasă este înlocuită cu agitația de la serviciu, într-o perioadă deloc liniștită pentru societatea românească.

Pentru mulți, care aveau și alte năzuințe în afara unei ordini impuse brutal, unde parcă și pentru dorințe trebuia să ceri aprobare, sentimentul era de cușcă, din care fiecare pândea un moment în care sistemul să rămână cu ușa deschisă și să poată să plece.

Pentru alții, care nu aveau asemenea dorințe, viața era liniștită.

Totuși, chiar și-n perioada de atunci, era o viață frumoasă, eram tineri.

Învățam, studiam, munceam, petreceam, ne făceam concediile la mare cu biletele cumpărate din februarie, și așa în fiecare an, neprevăzând nimic deosebit până la pensie.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Stațiile Timpuri Noi

Anii pământești REV 0-Y. Coordonate Binele: libertatea; Răul: abuzul de libertate; Dumnezeu: banul.

Numai cine a trăit în România dinainte de 1989 poate înțelege ce a însemnat pentru români libertatea care a urmat. Era ceva ce nu putea fi imaginat înainte.

Îmi amintesc, la câteva luni de la revoluție, când niște prieteni, soț și soție, foști colegi, care aleseseră să rămână definitiv în SUA, au putut să-și sune din biroul meu, de la un telefon de instituție, copilul, care era acasă în America.

Reinventarea omului

Au rămas atât de surprinși, știind că pentru așa ceva înainte era nevoie de aprobarea scrisă a unui ministru adjunct.

Totuși, poate fi măcar gândit că există noțiunea de „abuz de libertate”?

Și totuși, există, dacă plecăm de la acea definiție a libertății care spune că libertatea ta se termină acolo unde începe libertatea altcuiva.

Atât de dornici de libertate au fost românii, încât aproape fiecare a uitat și de necesitatea de libertate a celorlalți, din țară sau din străinătate, tensionând la maxim relațiile interumane sau între oameni și instituții. Copiii nu mai ascultă de părinți, de bunici, de profesori, salariații etalează o vizibilă atitudine de nerespectare a șefilor lor și, în general, toți sfidează autoritățile.

Din păcate, odată cu diversele forme de libertate, oamenii și-au luat și libertatea de a fi nepoliticoși. Tradiționala politețe a tinerilor față de bătrâni, a bărbaților față de femei, a elevilor, a studenților față de profesori a devenit o frumoasă amintire.

Reinventarea omului

Eram la un curs postuniversitar împreună cu o distinsă doamnă profesor, care avea și o bogată experiență internațională în domeniu. Profesional, lucrurile mergeau foarte bine, în sensul că audiența era interesată de conținutul cursului și acesta se desfășura într-un foarte atractiv mod interactiv.

Gazdele organizaseră masa de la prânz în săli diferite pentru cursanți și lectori, ceea ce lectorii au considerat că nu este bine și, cu o oarecare întârziere, cauzată de continuarea unor discuții, au mers la masă în aceeași încăpere unde cursanții, majoritar bărbați, ocupaseră deja toate locurile și nu au schițat nici cel mai mic gest de a oferi un loc profesoarei la intrarea în sală.

Aceasta nu s-a întâmplat nici măcar când doamna s-a servit și a mâncat în picioare pe toată durata mesei. După aceea, cursul a continuat normal în partea a doua a sa, la fel de interesant și eficient. Mi-a lăsat totuși un gust amar.

Reinventarea omului

Să se fi pierdut toată educația acumulată în sute de ani printr-o revoluție și o criză?

Peste o anumită limită, aceste comportamente devin antiproductive și contribuie la accentuarea unui sentiment, mai vizibil la români decât la alte popoare, acela de autoblamare, de neputință.

În bancurile polonezilor, polonezul este cel deștept, pe când în bancurile românilor, românul este cel prost sau cel hoț, cu excepția celor cu olteni.

Uneori, acest aspect de autoblamare se instituționalizează.

Cunosc un caz, când un mare savant român, specialist în fizică nucleară, profesor la Yale University, a decis să se întoarcă în țară, înscriindu-se la un concurs de director general la institutul național român din domeniu.

A câștigat concursul, dar a avut realmente probleme în întocmirea dosarului, deoarece niciun psiholog nu-i dădea un certificat că este sănătos mintal făcând un asemenea demers, iar acest certificat era o piesă obligatorie în dosar.

Reinventarea omului

Trebuie să recunoaștem, cu toate că sunt și dezavantaje, că suntem totuși norocoși, ca observatori, să trăim o perioadă care cuprinde și o revoluție, sau ce Dumnezeu o fi fost în decembrie 1989.

Se adunase un strat gros de prefăcătorie, de impostură, de oportunism, de lichelism, care ne acoperea, și o astfel de schimbare radicală de regim oferă o mică perioadă în care ne putem vedea așa cum suntem, până ne acoperim de alt strat, adaptat la noua epocă.

Cei care și-au cam încheiat socotelile cu activitatea ar putea fi fericiți.

Ei măcar pot fi nostalgici. Pe vremea mea...!

Cei care au început activitatea după, iar ar putea fi fericiți. Nu au cu ce să se compare dinainte.

Ceea ce a fost înainte învățată la istorie la un loc cu epoca de piatră, sclavagismul, evul mediu etc., amestecate într-un manual anost cu

Reinventarea omului

istoria contemporană, reprezentată de Andreea Esca, Florin Călinescu, Gigi Becali și alții.

Ceea ce fac ei acum se apreciază cu criteriile sau lipsa de criterii actuale.

Cel mai rău este pentru cei pe care i-a prins nu viața, ci activitatea, cam pe la mijloc.

Cum vor putea ei împăca dorul de țară, pe care îl invocau înainte, de câte ori trebuiau să obțină o viză de plecare din țară la câte o conferință de 2-3 zile, cu dorul de ducă pe care-l manifestă azi, când, din proprie inițiativă sau cu aprobarea celor care înainte le dădeau celebra „viza internă”, umblă pe tot mapamondul pentru a dobândi experiență industrială din Thailanda, experiență bancară din Insulele Maldive, experiență în lupta anticorupție din Indonezia sau experiență administrativă din Grecia?

Cum vor împăca ei trecerea de la vânzarea de tunuri de altădată (România avea o puternică industrie militară) cu tunurile imobiliare pentru care au distrus această industrie?

Reinventarea omului

Cum se vor adapta ei, după ce au slugărit ani de zile un singur partid, să servească în paralel mai multe partide, care se tot rotesc și se combină între ele la putere, după scenarii care scapă oricărei logici finite valente?

Cum se vor împăca acei ce mureau de dragul cercetării înainte de 1989 cu declarații că sunt foarte interesați în prezent de cercetare, doar pentru că este singurul domeniu în care se mai pot da tunuri imobiliare?

În domeniul cultural, acest moment al adevărului a distrus un mit, și anume mitul „operelor de sertar”, care s-au dovedit a fi inexistente.

Noroc cu contribuțiile celor din afara sferei artistice profesionale să-i zicem, cărora înainte nici prin gând nu le trecea să intre vreodată în domeniul artistic.

Aparent, s-a produs o deprofesionalizare, dar este poate singura alternativă la ineficiența profesioniștilor.

S-a deschis și aici o piață liberă.

Reinventarea omului

Degringolada de moment din sfera politicilor publice în domeniul resurselor umane va avea efecte de lungă durată.

Pe de o parte, sunt din ce în ce mai puțini copii dornici să învețe (nu să ia diplome degeaba), pe de altă parte, și dintre aceștia, o bună parte se pierd prin greșeli de orientare profesională. S-a creat o modă nefastă de formare a unor armate de absolvenți de relații publice, științe politice, specialiști în comunicare etc., care nu devin altceva, mai devreme sau mai târziu, decât secretare cu studii superioare.

Din puținii rămași și cu dor de a învăța și bine orientați conform necesităților reale ale societății, o altă bună parte pleacă definitiv din țară.

De ce să nu discutăm și de avalanșa de popi și jurnaliști care, odată formați, nu fac altceva decât să transforme țara într-o piață a meseriilor lor, de agonie și bocete.

Acestea creează rating.

Reinventarea omului

Nu se observă deloc o creștere a moralității, corectitudinii, bunei cuviințe, ca urmare a activității acestor categorii de absolvenți cu studii superioare.

Popia devine tot mai antreprenorială, comerț cu lucruri sfinte, comerț cu sentimente, afaceri imobiliare cu biserici etc.

În ceea ce privește jurnalismul, încă de la Dostoievski se cunoaște diferența dintre un jurnalist bun și unul prost, dar nu se fac eforturi vizibile pentru îmbunătățirea situației.

Primul transmite realitatea, al doilea transmite starea sa de moment.

Îmi amintesc un caz relatat la o televiziune de știri. Căzuse un elicopter. Jurnalista de la fața locului era în extaz că a ajuns prima acolo. Nici gând de ceva din care să se vadă că ține cont de tragismul situației.

Multe din aceste personaje, care ne populează în mod abuziv viața, autodenumite „creatori de opinie”, de o educație îndoielnică, ceea ce se vede din multitudinea greșelilor

Reinventarea omului

gramaticale, au devenit de o agresivitate greu de suportat.

Am avut odată ocazia sa-i văd în toată splendoarea lor la o ședință națională a unei organizații asociative a breslei jurnaliștilor.

Au solicitat o sală la Camera de Comerț a României, unde condiția obținerii unei gratuități era să accepte ca un reprezentant al conducerii Camerei să modereze ședința de deschidere.

Ca vicepreședinte al acestei instituții, m-am trezit în situația de a deschide o astfel de reuniune, într-o sală plină cu sute de jurnaliști.

Luat fiecare în parte, fiecare jurnalist consideră că el conduce lumea, că nu se mișcă nimic fără ca să fie el întrebat. Vă dați seama ce înseamnă mai mulți la un loc.

Ce a patra putere în stat?

Ei se consideră prima și nici asta nu-i mulțumește.

În această atmosferă am început eu. Cu întrebarea dacă dâșii consideră că a crescut comunicarea în România după 1989.

Reinventarea omului

Evident că a urmat vacarm în sală. Cum poate să îndrăznească cineva să întrebe măcar așa ceva, se citea pe chipurile lor.

Dacă considerăm comunicarea ca o înseriere a trei activități, emisie, transmisie și recepție, definiția tehnică a comunicării, atunci eu cred că nu a crescut, am continuat eu, într-o puternică dezaprobare din sală.

Putem accepta că a crescut fără precedent emisia, a crescut și transmisia, pentru că suportul tehnic este evident superior, dar este foarte deficitară recepția.

Mai nimeni nu mai ascultă pe nimeni, toată lumea vorbește.

Nimeni nu mai citește, toată lumea scrie.

În sinea lor, toți sunt dezamăgiți de ceva. Fiecare de altceva.

Oamenii au sperat mult de la presă la revoluție, dar au constatat multă dezinformare și manipulare.

Și încă atunci era bine.

Situația prezentată poetic poate va avea mai mult efect vindicativ.

Reinventarea omului

A fi sau a avea

Cu „a fi”, începe prima zi,
de când ne naștem suntem fii
și când mai creștem vrem să fim,
până-nvățăm să împărțim.
Să ai, devine viața ta
când pentru „a fi”, trebuie a-nvăța
iar pentru „a avea”, poți chiar fura.
Să fii îți trebuie o miză,
ca să creezi, cauți o muză
iar ca să ai, creezi o ...criză.
Să fii, e bună omenia,
să ai, s-a creat lăcomia.
Pentru ca ești, n-ai loc în viață
iar fiindcă ai, te-ascunzi în casă.
Să fii, e pentru totdeauna,
să ai, doar cât îți dă mâna.
Cu toate-acestea, vreau să știi,
nu este coadă la „a fi”
ci „a avea”, e ținta vie
chiar de-ar fi și pe datorie.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Să aibă e miza tuturor,
cei ce nu cred în viitor,
să fie, creează și porniri
de genu-„a fi sau a nu fi”.

Reinventarea omului

Stația CVM-00

Anii pământești XX42-50. Criza vârstei mijlocii probabil are și ea o explicație logică, pe lângă o serie de aspecte paranormale. Părinții îmbătrânesc sau chiar dispar, copiii ajung la vârsta întrebărilor și devin mai (nestăpânibili) de nestăpânit, iar relațiile din cuplu se erodează sau chiar se întrerup.

Este momentul în care apare un conflict real între ce așteaptă societatea de la noi și ce dorim noi să facem, când toți așteaptă să avem grijă de copii, de nepoți, de părinți, de bunici și noi vrem să mai avem grijă și de noi. Trebuie să acceptăm că omul are dreptul la viața și

Reinventarea omului

dorințele sale și la vârsta a doua. De ce nu și la vârsta a treia?

Cum reacționează fiecare tip de om în această situație?

Omul simplu, cu frica de Dumnezeu, păstrează această frică doar pentru exterior, în familie consideră că este feuda sa și se descarcă acolo. Consideră că este păcat să-și înșele nevasta sau bărbatul, dar nu este niciun păcat să se bată între ei. Și se bat.

Câștigă cine este mai tare, iar duminica viitoare merg împreună la biserică.

Omul „fără Dumnezeu” și fără un înlocuitor al acestuia nu simte ceva deosebit în această criză, pentru că el este, de fapt, într-o criză permanentă față de ceilalți și chiar față de el însuși.

Omul complex de obicei oscilează de pe Dumnezeu pe înlocuitori sau invers, depinde în ce fază îl prinde criza. Se refugiază în ceva și

Reinventarea omului

caută să depășească momentul, fiind de regulă eficient în domeniul de refugiu.

S-a îmbolnăvit mama de cancer și a murit.

Nu mânca decât verdețuri și lactate, alimente de altfel foarte sănătoase într-o perioadă normală, bio, produse în gospodăria proprie. Din păcate, a venit accidentul de la Cernobâl, ale cărui radiații au afectat în principal aceste alimente.

Cu tot tratamentul făcut, nu a putut fi salvată. Situația mamei înainte de moarte mi-a creat o stare emoțională din care n-am putut ieși decât începând să scriu despre ea, despre noi, despre familia noastră. Simțeam nevoia să rămână aceste întâmplări. Așa am publicat primul roman.

Noile coordonate XX42-Y. Binele - munca, Răul - munca, iar Dumnezeu - munca.

Mai trecusem prin perioade de refugiu în muncă. Este un refugiu temporar, dar nu poate fi soluția definitivă.

Reinventarea omului

A fost o perioadă de un efort fizic și psihic extrem, conduceam mii de oameni, multe instituții.

Creează și aceste activități o categorie de satisfacții de care nu avusesem parte până atunci. Este fascinant când simți oamenii de partea ta. Când nu-i mai simți aproape sau tu nu ești mulțumit de ceea ce rezultă din efortul tău, cel mai bine este să faci pasul înapoi.

Nu-mi propusesem, nu mă credeam capabil, dar, odată intrat în conjunctura respectivă, m-am achitat onorabil de obligațiile care le aveam față de societate, față de instituțiile conduse, față de salariați, dar nu și față de familie. Noroc că în viață totul trece și totdeauna există posibilitatea revenirii. Regimul oscilant al omului modern. Doar moartea este definitivă.

Noile coordonate XX52-Z. Binele - Familia, Răul - Societatea, Dumnezeu - Dumnezeu.

Sunt momente în viață când simți cum ești ajutat de Dumnezeu. Am constatat uneori cum

Reinventarea omului

Dumnezeu mi-a dorit binele mai mult decât mi l-am dorit eu însumi.

Eram destul de impulsiv și reacționeam puternic când ceva nu ieșea așa cum îmi propuneam. Cu timpul, am căpătat înțelepciunea de a accepta și alte variante decât a mea.

Am constatat astfel că altă variantă decât cea pe care mi-am dorit-o inițial foarte tare, a produs un rezultat final mai bun. Trebuie să ai răbdare.

Fiul meu îmi producea satisfacții părintești tot mai mari. M-a întrecut pe linie. A absolvit un liceu și o facultate mai apreciate, a luat carnet de șofer, eu nu am nici acum, a luat licența la Princeton și doctoratul la Londra, la Imperial College. Nici nu s-a însurat încă. Aceasta, ultima, nici nu mai știu dacă este de bine sau de rău.

Reinventarea omului

Reinventarea omului?

Într-un sistem de coordonate Bine-Rău-Dumnezeu, bietul om o duce din ce în ce mai greu.

Populația crește, resursele scad, în condițiile globalizării și libertăților de toate felurile, este din ce în ce mai greu să pună ceva deoparte, riscând oricând să vină unul din lumea largă și să-i ia și ceea ce până nu demult părea a fi al său pe veci. Vorba cântecului:

Fie pâinea cât de rea,
Chiar de ești în țara ta,
Tot ți-o fură cineva.

Reinventarea omului

Înainte, unii mai cu inițiativă făceau în așa fel încât îi trăgeau după ei și pe ceilalți. Era vorba de afaceri locale, chiar de succes, dar care acum pică și acestea.

Prin globalizare, proiectele multinaționale înghit tot. Nu mai are sens competitivitatea locală. Acum ori ești competitiv la nivel global ori nu exiști.

Se creează pentru individ, adesea, un sentiment de coșmar, din care mulți nu știu ieși în mod corect, legal, moral.

Unii, din ce în ce mai mulți, încearcă să iasă din acest blocaj încălcând regulile pământene sau divine și atunci le dau peste mână autoritățile sau Dumnezeu, împingându-i la nesupunere sau necredință.

Omul a fost creat de Dumnezeu după chipul și asemănarea sa. Modelul de referință, fiul lui Dumnezeu, Isus Hristos a fost trimis pe Pământ, să trăiască o perioadă la un loc cu oamenii, să-i cunoască mai bine, dar și să le dea o pildă de sacrificiu, pe care fiecare ar trebui să o urmeze

Reinventarea omului

ca să-și atingă țintele propuse, pământene sau divine.

Deci, putem spune că ținta divină pe care ar trebui să și-o propună orice creștin este să fie și să acționeze precum fiul Domnului, Isus Hristos.

Țintele pământene pot fi multiple și diferă de la om la om.

Cum a fost învățat omul să tindă spre aceste ținte?

Asimptotic, adică să tragă toată viața spre atingerea lor, dar în realitate să nu le atingă niciodată, cu promisiunea că tot ce nu a reușit să obțină în viață va reuși pe lumea cealaltă.

Dacă gândim în termenii teoriei matematice a sistemelor (1), aceasta ar însemna un răspuns de ordinul I, cu o evoluție exponențial asimptotică spre o țintă, iar undeva, în timp, în

(1) Maria Niculescu, Nicolae Vasile, Epistemologie – Perspectivă interdisciplinară, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2011, p. 159.

Reinventarea omului

această evoluție, este linia de separație între lumea noastră și lumea cealaltă.

Grigore Moisil, foarte bun cunoscător al teoriei sistemelor, spunea cândva că orice om poate deveni academician, singura deosebire că unii ajung în timpul vieții, alții după aceea.

În principiu, oamenii simpli, cu frica lui Dumnezeu, și-au însușit această situație, cumulând în credință și muncind în liniște, în speranța că fiecare își va atinge ținta sa.

Pentru aceștia nu sunt premise reale să se schimbe ceva major. Ei par a nu depinde de nimic în ceea ce fac, dar, din punct de vedere economic, aceștia practic nu există. Aceștia desfășoară o activitate de subzistență, neinteracționând cu fluxurile economice de produse și valori. Nu vând, nu cumpără decât strictul necesar, nu desfășoară activități purtătoare de taxe și impozite, dar beneficiază de servicii subvenționate de stat, precum sănătate, educație, administrație etc.

Nici măcar comunismul, care nega fățiș credința, nu cred că a constituit un pericol real

Reinventarea omului

pentru biserică, credința rămânând puternică și în condițiile de interdicție, prin fenomenul de atracție creat pe principiul „fructului oprit”.

Dacă analizăm din punct al teoriei entropiei, conform căreia schimbarea stării de fapt a unui sistem este favorizată de un aport „energetic” din exterior și de acceptabilitatea schimbării din interior, niciuna din religii nu este afectată de un pericol real de schimbări radicale, pentru că impuls de schimbare din exteriorul lor nu există, factorii politici fiind mulțumiți de rolul pacifist al religiilor pentru populație, iar provocarea din interior a unor schimbări radicale iar nu există, pentru că membrii sistemului sunt relativ mulțumiți. Criza economică nu pare a fi lovit niciuna dintre instituțiile religioase majore.

Singurul pericol instituțional pentru acestea este disputa între diferitele religii pentru mărirea numărului de enoriași și a teritoriilor de răspândire și influență.

Deci, având în vedere relativa stabilitate la nivel macro a religiilor, înseamnă că modelul de

Reinventarea omului

referință religioasă pentru om se păstrează. Nu este în niciun pericol, dar, date fiind condițiile grele și instabile pe care trebuie să le suporte individul în epoca pe care o trăim, pare a se schimba modul în care omul își va atinge propriile ținte, în special oamenii complecși care își propun să fie eficienți.

Dacă aplicăm teoria entropiei la nivelul omului, a individului, nu a noțiunii de om, atunci lucrurile se schimbă.

Aportul exterior în sensul schimbării este mare, datorită tentațiilor multiple la care este supus. Gradul de acceptabilitate a posibilei schimbări în interiorul său, este, de asemenea, ridicat, datorită frustrărilor legate de nesiguranța zilei de mâine pe care o simte.

Aceștia, în lumea complexă în care trăim în prezent, tind spre un comportament oscilant, în care perioadele de avânt și entuziasm alternează cu cele de cădere și deznădejde, specifice fenomenelor ciclice criză-relansare. Dacă revenim la gândirea sistemică, modelată

Reinventarea omului

matematic (2), aceasta înseamnă un răspuns de ordinul II. Numai că, spre deosebire de comportamentul asimptotic exponențial dinainte, care avea o evoluție unică, comportamentul oscilant poate avea trei feluri de evoluții: oscilant convergent, care se apropie exponențial din ambele direcții de o țintă, oscilant permanent în jurul unei ținte sau oscilant divergent, care se îndepărtează exponențial de ținta propusă.

În termeni umani, aceasta înseamnă că omul își poate atinge de mai multe ori în viață țintele propuse, dar tot de atâtea ori își poate pierde echilibrul.

Inclusiv de ținta divină omul complex se apropie tot oscilant, cazul cel mai fericit este dacă reușește să se apropie într-un mod oscilant convergent și să speră că, cu oscilațiile respective, se va apropia cât mai mult de Dumnezeu în viață, restul rămânând să se întâmple după.

(2) Idem, p. 160-161.

Reinventarea omului

Pe termen lung, evoluția spre stabilitate, dorită de oricine, care prevede și promisiunea tipică oricărei religii, că ar putea continua și după moarte, nu mai este unica variantă.

Este doar una din trei (oscilant convergent), celelalte două variante (oscilant permanent și oscilant divergent) ne prezintă un om care va fi într-un permanent dezechilibru și care nu va mai avea nicio continuitate în credința vieții de după moarte, specifică tuturor religiilor. Aceasta ar putea măcina din interior orice sistem religios, dacă, numeric, oamenii doritori de eficiență devin preponderenți. Este puțin probabil însă, pornirea naturală a omului fiind spre simplitate, chiar și dacă inventând în viață răsplata este anticipată. Sunt relativ puțini cei care se încumetă s-o facă.

Criteriile după care poți evolua convergent spre o țintă sau te poți depărta de ea depind de constrângerile sistemului și de rezistența omului.

În teoria sistemelor, acestea se numesc criterii de stabilitate.

Reinventarea omului

Această oscilație, prezentată anterior, reprezintă reversibilitatea omului în credință și este încă un factor pozitiv. Negativă ar fi o depărtare stabilă de țintă, adică un om dezechilibrat permanent și aceasta nu este prevăzută nici măcar de modelele matematice.

Dar țintele omului nu pot fi doar referitoare la credință. Acestea pot fi de diverse feluri, pot fi în iubire, în avere, caracterul oscilant manifestându-se în mod similar, trecând din plus în minus în mod repetat, convergând sau nu spre o situație stabilă.

Din alt punct de vedere, cred că este și o problemă de alegere a țintelor și de eficiență. O alegere a unor ținte ușor de atins va crea totdeauna probleme după aceea și-l va introduce pe om într-o stare de comportament oscilant, cu alternanțe de împliniri și dezamăgiri.

Alegerea unor ținte foarte greu de atins poate crea frustrări.

Privit din punct de vedere matematic, religia, de orice fel, se aseamănă cu socialismul, deși ele nu se agreează reciproc. Ambele sunt

Reinventarea omului

sisteme de ordinal I. Ținta finală pe termen lung a religiei este Raiul, iar al socialismului este Comunismul a toate îndestulător. Toți așteaptă în liniște să atingă ținta finală și nu mai sunt așa de interesați de prezent.

Datorită acestui mod de funcționare, aceste sisteme nu intră niciodată în crize, dar sunt ineficiente economic.

Religia și socialismul se mai aseamănă și prin faptul că ambele resping evoluția oscilantă a vieții. Pentru ambele, un divorț sau o schimbare a țării reprezintă ceva rău.

Ateii și capitalismul au și ei o asemănare similară, ambele concepte reprezintă sisteme de ordinul II, care mizează pe eficiență, își ating de multe ori țintele, dar tot de atâtea ori se depărtează de ele. Ambele funcționează ciclic, creând adesea crize a căror periodicitate se poate calcula.

Țintele se pot și schimba, nu sunt veșnice.

Un prieten, acum filozof, și încă unul celebru, îmi povestea când era tânăr despre dorința lui de viață. Căuta o fată deșteaptă,

Reinventarea omului

frumoasă prin acea frumusețe pe care ți-o dă deșteptăciunea, care se vede în priviri. Spunea el că astfel de ținte se găsesc printre profesoare, avocate, jurnaliste, doctorițe etc. Concluziona el că cea mai mare densitate de astfel de femei poți întâlni la târgurile de carte, pe care el le frecventa curent.

Și i-a dat Dumnezeu ce și-a dorit. S-a căsătorit cu o profesoară pe care a întâlnit-o la un târg de carte.

Când m-am întâlnit cu el după ceva vreme, îmi spunea, plin de satisfacția lucrului bine făcut, că este bucuros că a reușit să-și mărite nevasta, că i-a găsit un soț bun, a fost la nunta ei și totul a decurs ca și cum ar fi fost tatăl și nu soțul ei. Nu puteau continua așa, el lua masa la mama acasă și, după ani de căsătorie, ea mânca singură acasă, el dorea bibliotecă, ea dorea teatru etc. A murit singur.

Reinventarea omului

Moartea filozofului

Când noi ne jucam, tot anul,
el își scria mereu jurnalul,
când noi căutam fetele
el se-ascundea cu cărțile.
Fiind bolnav a făcut
cu alții educație,
precum liftierul spitalului,
secretarul de partid,
ce revelație,
care se fălea, ca omul,
că a citit ceva de Marx,
Decameronul.
Când noi abia pășeam
în carieră, cu bucurie,
el discuta cu Țuțea,
abia ieșit din pușcărie.
Noi ne construiam casa
iar el se bucura,
că și-a măritat nevasta,
pentru că avea el o idee,
să nu împărți filozofia

Reinventarea omului

cu-o femeie.
Nici după Revoluție,
pentru filozofie,
n-a fost o evoluție.
Socialismul științific
a dat ministrii,
din unii filosofi de duzină
s-au făcut jurnaliști
iar adevărații filozofi
au rămas, în continuare,
proscriși.
Nu i-a plăcut calculatorul
și nici măcar telefonul,
fiindu-i la îndemână
doar scrisorile de mână.
Așa am și aflat,
când ultima mea scrisoare
s-a întors cu mențiunea
„Destinatarul decedat”.

Reinventarea omului

Globalizarea, mai ales cea informațională, conduce la o mai bună posibilitate de a te informa și a face comparații.

Suntem adesea porniți să judecăm porniri temporare, legate de vârstă sau de diferite situații particulare, drept schimbări definitive în viața oamenilor, îi catalogăm pe viață negativ și, din fericire, constatăm mai târziu ca nu a fost așa.

Este cazul tipic al relațiilor dintre generații.

Generația actuală consideră o situație deosebită, periculoasă, explozivă, că tinerii refugiați în lumea virtuală pierd legătura cu lumea reală, pierd sensibilitatea, pierd dorința de a relaționa în realitate și în timp real.

Am avut o ocazie să constat că nu este așa, că au tot ce trebuie să aibă un om în el, chiar dacă petrec mai multe ore pe zi în fața calculatorului.

Am participat odată la o întâlnire cu elevi de la un liceu din Baia Mare pe tema „Omul și calculatorul”.

Reinventarea omului

Eu eram avocatul omului, iar d-l Varujan Pambuccian, care nu este doar politician, ci și un matematician marcant, era avocatul calculatorului.

În sală erau peste 600 de elevi de liceu, toți mari amatori de calculator, gălăgioși. Creau o atmosferă de stadion. Profesorii de la alte discipline erau afectați de faptul că se simțeau neglijați, atât ei, cât și disciplinele lor de studiu. D-l Pambuccian a „înărăuțit” și mai mult situația, provocându-i cu îndemnul să ridice mâna cine are acasă calculator. Evident că a urmat un răspuns în proporție de masă cu mâinile ridicate, gest însoțit și de un zgomot infernal de aprobare.

Eram de-a dreptul stresat de modul cum, în situația creată, aș mai fi putut echilibra situația în favoarea omului. În situația respectivă, ei ar fi interpretat că a fi în favoarea omului ar însemna a fi împotriva calculatorului.

Mi-a dat Dumnezeu o inspirație de moment și am continuat cu două întrebări în același mod interactiv de comunicare.

Reinventarea omului

Le-am cerut: să ridice mâna cine are acasă câine?

A urmat un răspuns afirmativ aproape de același entuziasm ca în cazul calculatorului. Întrebarea următoare a făcut liniște totală în sală.

Întrebarea era dacă ar dori să schimbe câinele real cu unul electronic.

A urmat o discuție foarte interesantă și echilibrată.

A doua întâmplare aş categorisi-o la capitolul „Frica de Dumnezeu păzește pepenii”. Era undeva, la țară. Un bătrân, care reușise la viața lui să adune tot ce-i trebuia la bătrânețe, era hărțuit permanent de o gașcă de vecini tineri și leneși, care-i mai erau și rude. La țară sunt sate în care toți sunt rude cu toți.

Învățaseră rosturile casei și umblau pe acolo ca la ei acasă. Furau cu grijă, dar din ce în ce mai mult. Sperau ca bătrânul să nu se prindă și astfel mecanismul să se perpetueze.

Întâi au furat mâncare, apoi bani, apoi țuică, apoi carne de porc, după tăierea porcului de

Reinventarea omului

Crăciun. Furau cu măsura ce presupunea efortul fizic al unei persoane.

Văzând că merge și profitând de lipsa mai îndelungată a bătrânului de acasă, din motive de boală, băieții și-au dezvoltat capacitățile de a fura, au trecut la lucruri mai voluminoase. Au furat fânul din pățul și apoi porumbul din podul casei, unde se putea intra doar prin interior. Era vorba de patru căruțe de porumb. După fiecare fază de furt, bătrânul făcea câte o plângere la poliție, așa doar să-i mai sperie. De fiecare dată, poliția făcea un dosar pe care îl trimitea la parchet și de fiecare dată, la solicitările unora sau altora, binevoitori, bătrânul îi ierta.

La un moment dat, bătrânul a murit și dosarul și-a urmat cursul.

Hoțul a fost condamnat la închisoare cu executare. Era în acel moment în Spania și nici prin gând nu-i trecea că, deși justiția pământească este în agonie, a lucrat justiția divină.

La intrarea în țară, la poliția de frontieră, a fost arestat și dus direct în pușcărie. A început

Reinventarea omului

agitația specifică. Rar am văzut oameni cu bun simț care să-și recunoască vina. Nici măcar atunci când sunt prinși în flagrant. Creează o atmosferă în jurul lor ca și când ceilalți sunt de vină pentru că au fost ei prinși.

Mama hoțului a mers la moștenitorul bătrânului, rugându-l cu cerul și cu pământul să-l ierte, că are familie grea, că n-a știut ce face și așa mai departe.

Moștenitorul, nefiind prea implicat și interesat în moștenirea de acolo, a semnat până la urmă o hârtie prin care se menționa că-l iartă, liniștind astfel toată hoarda de leneși din spatele hoțului.

Le-a stricat liniștea o scrisoare de la judecătorie, care a venit după un timp, și care comunica sec: „Dreptul la a ierta nu se moștenește, se continuă executarea pedepsei”. Atunci au realizat ce rău este să fii neiertat de cineva care a murit și să nu mai aibă cine să te ierte.

Curtea bătrânului a rămas de atunci neatinsă. Nimeni nu a mai îndrăznit să ia nici

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

măcar un fruct din pom fără să întrebe, deși moștenitorii mai aveau destule obiecte de valoare acolo.

Reinventarea omului

Oameni și structuri

Vine o vreme când curentul epistemologic pozitivist ne împinge să găsim modele matematice în domenii aparent fără nicio legătură cu exactitatea și predictibilitatea specifică științelor exacte.

Comportamentul ființei umane în contact cu diverse structuri este unul dintre aceste domenii.

Poate fi acesta modelat matematic? Să nu uităm că cibernetica s-a născut pornind din domeniul psihologiei.

În anii 1938 (volumul I) și 1939 (volumul II) medicul român din Turnu Severin, Ștefan

Reinventarea omului

Odobleja a publicat lucrarea „Psychologie consonantiste”, la Editura Maloine din Paris, în care explică, în termenii teoriei sistemelor de astăzi, diferite reglări de mărimi din comportamentul organismelor vii, utilizând ideea de conexiune inversă (feedback).

În anul 1943, matematicianul american Norbert Wiener, realizează aplicații ale conexiunii inverse, independent, în reglarea tirului artileriei din aviație, în timpul războiului, iar în 1947 propune termenul de cibernetică.

În 1948 publică în MIT-Press lucrarea „Cybernetics or control and communication in the animal and the machine”, în care extinde cibernetica de la animale la mașini, iar în 1954 în lucrarea „The human use of human beings- Cybernetics and society”, extinde cibernetica și la societate.

Autorul termenului definea cibernetica drept știința atingerii unei ținte indiferent de condiții. Oare nu este de imaginat că se poate extinde la fel de bine în privința țăintelor omului?

Reinventarea omului

Conform teoriei sistemelor, care stă la baza ciberneticii, un sistem poate ajunge la o țintă fie asimptotic, exponențial, dintr-o singură direcție, sistemele de ordinul I, fie oscilant, din două direcții, având o evoluție convergentă spre țintă, oscilantă permanent față de țintă sau divergentă, care se depărtează oscilant față de țintă, sistemele de ordinul II.

O altă latură a științei, termodinamica, a introdus o noțiune cu un impact major în explicarea și a altor fenomene decât cele din domeniul gazelor.

Este vorba de entropie, introdusă în termodinamică de către Rudolf Julius Emanuel Clausius, fizician și matematician german, în 1865 și în economie de Nicolae Geogescu-Roegen, matematician și economist român, care a activat în România și în SUA, în 1971.

Conform teoriei entropiei, probabilitatea trecerii unui sistem dintr-o stare în alta este cu atât mai mare cu cât există un aport extern mai mare, favorabil schimbării (schimb de căldură

Reinventarea omului

cu exteriorul, în cazul termodinamicii) și schimbarea propusă este acceptată în interiorul sistemului, nu există agitație internă împotriva schimbării (temperatura, ca măsură a agitației termice este mai mică, în cazul termodinamicii).

Aceste două teorii ne ajută în interpretarea unor comportamente umane, la nivel individual sau colectiv, în contextul noilor condiții în care omul este nevoit să trăiască.

La nivelul individual, prin prisma teoriei sistemelor, este clar că omul, care în trecut se încadra în cea mai mare parte într-o evoluție de ordinul I, cu ținte, dorințe, năzuințe pe termen lung, fără excese, trece în proporție din ce în ce mai mare spre o evoluție de ordinul II, oscilant, parte convergent spre niște ținte prestabilite, parte oscilant permanent sau chiar divergent în jurul aceluiași ținte.

Ținta divină a omului este modelul religios, în cazul creștinilor este Iisus Hristos. Cu cât se

Reinventarea omului

apropie mai mult de comportamentul acestuia, cu atât omul se simte mai împlinit sufletește.

Prin prisma teoriei entropiei, probabilitatea schimbării spre bine a stării omului crește odată cu creșterea aportului extern în direcția schimbării și cu creșterea acceptării interne a acelei schimbări.(3)

Aportul extern reprezintă relația cu Dumnezeu și cu societatea, iar acceptarea internă o reprezintă mulțumirea de sine.

Iată cum, plecând de la entropie, ajungem la explicarea modelul triunghiular al păstrării echilibrului psihologic uman, modelul celor trei împăcări, „Împăcarea cu Dumnezeu, cu lumea și cu tine însuși”.

Partea care evoluează negativ în acest triunghi este împăcarea cu societatea, din ce în ce mai greu de înțeles și de acceptat, probabil din motive economice.

Românii trăiesc în prezent două feluri de stres economic: primul, legat de schimbarea

(3) Idem, p. 173.

Reinventarea omului

orânduirii politice din 1989, care, prin economia de piață, îi pune pe toți în competiție cu toți, iar al doilea prin criza globală, care îi afectează aproape pe toți în întreaga lume.

Limitarea resurselor conduce la dezumanizarea omului într-un mod de neimaginat, intrând în competiție chiar și cu animalele.

Unii pescari din Delta Dunării au ajuns să taie ciocul pelicanilor pentru a nu mai mânca peștele, acesta reprezentând o resursă comună pe care omul și-o dispută cu păsările.

Uneori se ajunge la rezultate proaste la nivel individual, când, în același om, teoria sistemelor și teoria entropiei lucrează simultan. Omul își alege o țintă pe care, conform teoriei sistemelor, dacă ai instrumentele necesare (pile și relații) și resurse (bani), o poate atinge. Probabilitatea de a obține și rezultate bune în acea poziție, conform teoriei entropiei, este însă redusă, dacă nu ai și gradul de acceptare a sistemului.

Reinventarea omului

Ceea ce este de înțeles din această demonstrație este că există o determinare cantitativă matematică a șanselor de reușită, pe care fiecare trebuie să și-o autoevalueze când inițiază ceva. Dacă aceste șanse sunt nesemnificative, cel mai bine este să stai în banca ta și să lași pe alții.

În general, se crede că oricine poate să facă orice, ceea ce conduce la rezultate proaste. Este, dacă mai era nevoie, încă o demonstrație asupra unei situații în care indivizi total lipsiți de aptitudini, pentru a-și satisface o dorință extremă de a ocupa anumite poziții, produc dezastre din nepricepere și asta doar pentru că funcția de auto-acceptabilitate internă nu le funcționează corespunzător.

Conform aceleași teorii a entropiei, o inacceptare în sistem anulează practic tot aportul extern pe care poți să-l ai sub formă de resurse sau relații.

Vezi rezultatele dezastruoase ale multor politicieni sau factori de decizie impuși în sistem.

Reinventarea omului

Există și situația reciprocă, când oameni providențiali, care ar putea schimba radical soarta unei colectivități, cu o mare acceptanță în sistem, ori nu primesc aportul extern (fonduri, sprijin politic), și aceasta este vina sistemului, ori nu acceptă dânsii, și aceasta este vina lor. Vezi cazurile gen Mugur Isărescu, Andrei Pleșu, Klaus Johannis etc.

Un exemplu notoriu în istorie este cel al lui Mahatma Ghandi, care cu un aport extern nesemnificativ a reușit rezultate extraordinare, datorită unei uriașe acceptabilități interne propriie lui (împăcare de sine), cât și externe, din partea societății indiene din acea perioadă.

Este cazul tipic al oamenilor cu charismă.

La nivelul familiei, aportul extern poate fi material, sub forma de salarii, ajutor de la părinți, moșteniri etc., sau moral, de la preot, nași, prieteni, colegi etc.

Contribuția părinților la aportul extern poate fi însă și un factor de scădere a înțelegerii interne, care să scadă entropia evoluției spre

Reinventarea omului

bine a familiei. Acceptabilitatea internă este înțelegerea între membrii familiei.

Probabilitatea reușitei unei familii constă deci în aport extern și înțelegere în interiorul familiei.

Pare banal și subînțeles, dar se demonstrează după cum se vede și utilizând teoria entropiei.

La nivelul unei instituții, în principiu este la fel ca într-o familie, doar că, având în vedere numărul mare de membri și atribuțiile mai diferențiate ale acestora, apar probleme diferite și la aportul extern și la acceptabilitatea internă. Administrația este răspunzătoare pentru aportul extern material, pentru contribuția fiecărui angajat la aportul extern, dar și la consumul intern.

Sindicatele răspund doar de participarea membrilor săi la câștigurile personale, de toate felurile, legate de instituție și contribuie la acceptabilitatea internă.

Reinventarea omului

Având în vedere faptul că instituția este un joc de sumă constantă între aportul extern (care în principiu înseamnă nivelul salariilor) și acceptabilitatea internă (care înseamnă gradul de mulțumire a salariaților), maximul entropiei trebuie găsit în jurul unor valori medii.

Dacă acest maxim nu este găsit, valoarea probabilității de atingere a unei stări mai bune scade și instituția se dezechilibrează.

Cele mai multe firme românești s-au dezechilibrat sau chiar au dispărut după 1989 deoarece aportul extern al acestora a scăzut drastic, fie prin pierderea exporturilor, fie prin decapitalizarea răuvoitoare.

Pierderea exporturilor a avut loc fie prin pierderea piețelor externe prin repoziționarea României în alte zone de influență față de cea anterioară, fie prin pierderea competitivității tehnice și comerciale legate de lipsa fondurilor de investiții, fie prin mijloace frauduloase ale unor cercuri interesate în valorificarea imobiliară a clădirilor sau terenurilor.

Reinventarea omului

Contribuția administrațiilor la aportul extern al unor firme, în loc să fie pozitivă, a fost inversă, aceștia fiind interesați mai repede în falimentarea acestora pentru valorificări ulterioare imobiliare.

Decapitalizarea răuvoitoare s-a făcut de obicei fraudulos pentru valorificarea în alte interese a activelor firmelor.

La nivelul țării, putem spune că România stă bine la aportul material extern.

Intră mulți bani în țară din exporturi, din investiții interne și ar putea intra și din Fondurile Structurale ale Uniunii Europene. Aportul moral extern este, de asemenea, ridicat prin intrarea în instituții internaționale puternice, gen Uniunea Europeană, NATO, care înseamnă aport de încredere cum poate nu a avut țara în întreaga sa istorie.

Acceptabilitatea internă este însă dezastruoasă. Această gâlceavă permanentă care se propagă de la nivelul conducerii statului până nivelul portarilor, politiciștilor etc. scade

Reinventarea omului

atât direct entropia schimbării în bine a țării, prin scăderea acceptabilității interne, dar și indirect, prin scăderea aportului extern din domeniul investițiilor străine și absorbției Fondurilor Structurale.

Este o concluzie matematică de care factorii politici ar trebui să țină cont.

La schimbarea din 1989, acceptabilitatea internă a schimbării era uriașă, dar aportul extern a devenit diferit de zero abia după întâlnirea de la Yalta.

La scară istorică, situația Independenței Indiei reprezintă un caz unic când o țară și-a schimbat starea politică având un aport extern foarte mic, dar nu zero, în schimb o acceptabilitate internă foarte mare, bazată pe principiul nonviolentei, promovată de liderul spiritual al acestei revoluții, Mahatma Ghandi. Este singura revoluție nonviolentă din istorie.

La nivelul Europei, aportul extern este în scădere, exportul fiind afectat negativ de

Reinventarea omului

concurența țărilor emergente, iar importul crește datorită prețului resurselor energetice primare.

Acceptabilitatea internă scade în Europa datorită primirii de forță de muncă externă mai puțin educată, deși bine pregătită profesional.

Deci, probabilitatea evoluției economice și sociale spre bine a Europei scade.

La nivel mondial, odată cu consumarea resurselor fosile, aportul extern nu va mai consta decât în materiale regenerabile (biomasă, culturi care se refac periodic etc.) și energii regenerabile (soare, vânt, biogaz, biocombustibil etc.).

Această viitoare situație a fost conștientizată de Nicolae Georgescu-Roegen încă din 1971, de la prima criză petrolieră și ruperea legăturii dintre dolar și aur.

Acceptabilitatea situației este departe de a fi satisfăcătoare la nivel global, având în vedere existența unor cercuri interesate în dominația resurselor fosile, care reprezintă încă baza afacerilor în prezent.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Mișcarea ecologistă este puternică, dar nu suficient de puternică pentru a ajuta omenirea să-și pregătească un viitor mai bun.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Omul ciclic

Motto:

*În fața adevărului lumesc,
eu nu mă-nclin,
ci doar mă îndoiesc.
În fața adevărului divin,
neîndoindu-mă,
adânc mă-nclin.
(Corneliu Berbente)*

Într-o viziune sistemică, omul funcționează ca o multitudine de sisteme cu reacție inversă, care au ținte divine sau pământene și răspund la perturbațiile externe din ce în ce mai puternice și mai diversificate.

Reinventarea omului

Echilibrarea sa ține de o serie de senzori și traductori incluși, invizibili, dar foarte eficienți. Un caz când o bună parte din acești traductori nu funcționează îl reprezintă omul beat și se știe care este diferența de comportament față de cel treaz.

Acela este omul mai aproape de cel real, cel beat. În rest, comportamentul omului este dictat de funcționarea sistemelor naturale de reglaj încorporate.

Țintele divine sunt date de diversele religii prin profeții acestora. Și acestea au instabilitatea lor, provenită din disputele tot mai agresive de origine prozelitistă dintre diversele religii.

Evoluția spre aceste ținte se face, evident, exponențial asimptotic, creând speranța atingerii lor pe lumea cealaltă. Din punct de vedere sistemic, acesta este un răspuns de ordinul I. Așa sunt construite toate modelele religioase.

Reinventarea omului

Numărul și diversitatea țăintelor pământene sunt într-o continuă expansiune. Elementele de noutate creatoare de stres la nivelul individului sunt legate de creșterea accelerată a populației Pământului, de conștientizarea epuizării resurselor (mișcarea ecologistă) și globalizare. Dezvoltarea rețelelor informatice creează posibilitatea omului să se compare cu alții, de oriunde de pe Pământ. Este foarte greu pentru individ să-și păstreze un echilibru impus de țăintele divine, dar în același timp să asigure un confort economic pentru el și familia lui la nivelul standardelor internaționale. Creșterea posibilităților de informare îl face pe om mai greu de guvernat, mai greu de manipulat, mai greu de satisfăcut, pentru că are totdeauna tendința de a se compara.

Totul, în obținerea și păstrarea echilibrului uman, este modul cum acesta își alege țăintele. Dacă omul își alege țăinte greu de atins, riscă să aibă frustrări, datorită imposibilității atingerii lor. Dacă își alege țăinte fezabile, atunci intră în alternanțele specifice reluării unor cicluri.

Reinventarea omului

Aceste variante îl fac pe om să-și aleagă câte două sau mai multe ținte, cu mai multe constante de timp. Din punct de vedere sistemic, oamenii care au posibilitatea să își atingă țintele, intră în situația modelată de un răspuns de ordinul II.

Societatea construită pe baza economiei de piață liberă crează multor oameni posibilitatea să își atingă multe ținte de natură economică în termene relativ scurte, dar și să decadă tot atât de des. Aceiași oameni vor fi puși în situația de a o lua de mai multe ori de la capăt.

Doar că răspunsul la acest tip de sistem nu mai este unic, ci are trei variante, dintre care doar una este convergentă spre echilibru. Celelalte două sunt dezechilibrate sau foarte dezechilibrate.

Oamenii care intră în aceste dezechilibre pot fi pierduți pentru religie, ineficienți pentru familie și chiar periculoși pentru societate. Aceste perturbații de natură socio-economică globală pot schimba esența comportării umane la nivel de individ.

Reinventarea omului

În această situație, se poate pune problema atenuării unor aspecte de eficiență a economiei de piață liberă, în favoarea unor măsuri de îmbunătățire a echilibrului social. De asemenea, libertatea individuală și dreptul la informare pot suferi, tot în favoarea echilibrului social. Dar aceste măsuri vor fi eficiente doar dacă se aplică la nivel global; altfel, diferența de eficiență poate produce alte perturbații inter-regionale.

Ciclicitatea vieții omului, atât cea materială cât și cea sentimentală, poate crea senzația trăirii mai multor vieți succesive și omul modern trebuie să fie pregătit psihic pentru o astfel de abordare.

Spre deosebire de omul dogmatic, religios sau politic, care nu are decât un singur început și un singur sfârșit, omul ciclic trebuie să fie pregătit psihic pentru a parcurge mai multe cicluri materiale sau sentimentale în cursul vieții sale.

Existența omului, cu urcușurile și coborârile sale, trăită de când lumea, încercată a fi

Reinventarea omului

explicată chiar și prin teorii matematice, ne dezvăluie astăzi un om cu porniri de expansiune alternate cu căderi.

În momentele pozitive, de creștere ale vieții, are tendința de a-și supraestima importanța, uneori la dimensiuni cosmice, să se considere părtaș la salvarea universului. Este adevărat că, dacă eforturile sale s-ar uni cu ale altor persoane asemenea, pot avea loc efecte pozitive la nivel global, printr-un aport considerabil de entuziasm.

Omul și Pământul

Ca o furnică cu un elefant
se luptă omul cu Pământul,
raportul pare inegal,
iar speranțele spre bine
sunt în zadar.
Când însă furnicile se adună,
în ruinare, mai multe la un loc,
pot face foarte mult rău,
mai tare ca un foc.

Reinventarea omului

Din vremuri fără capăt,
planeta mamă l-a ajutat pe om,
i-a dat tot ce îi trebuie,
de când a coborât din pom.
A venit însă momentul
când trebuie să ajute el Pământul.
Oamenii pot ajuta planeta, prin iubire,
când se vor împreuna în bine,
și prin artă și știință pot ajuta,
când energiile lor pozitive se vor aduna.

Un instrument semnificativ în încercarea omului de a fi util societății este creația. Creatorul este o excepție, nu o regulă, din păcate. Acesta are de înfruntat atât neînțelegerea celorlalți, dar de multe ori și neînțelegerea lui cu sine. Există creații costisitoare sau necostisitoare, obositoare sau neobositoare, dureroase sau nedureroase, optimiste sau pesimiste, etc, dar toate caută să realizeze o mai bună înțelegere a existenței tuturor, să deschidă noi orizonturi pentru toți

Reinventarea omului

prin ceea ce văd sau simt numai unii. De cele mai multe ori, creatorii nu beneficiază de roadele viziunii lor. În tentativa creației, ei își pun uneori viața în joc pentru a fi crezuți.

Alternativele creației

Să vezi ce nu fac alții
și să faci tu,
este o onoare,
aceasta se cheamă inovare.
Este sclipire, nu întâmplare,
obosește, dar nu doare.
Să observi ce alții fac,
le aduni,
le pui cap la cap,
adaugi ce faci tu,
apoi le legi cu sufletu'.
Dacă citește cineva,
și îi va plăcea,
aceasta proză se va chema.
Este muncă multă, chinuitoare,
te obosește și chiar doare.

Reinventarea omului

Cu poezia este altceva,
nu poți să scrii,
oricâte vei vedea,
vei observa
sau vei sintetiza.
Poezia nu-i un scris,
poezia e un vis.
Ai vrea ceva, nu poți avea,
ai vrea să fii, dar cum nu știi,
ai vrea să faci, nu ai cu ce,
brusc, te trezești
și începi să scrii.
O poezie iese, de ai har,
dacă nu, strici somnul în zadar.
Dacă nu am, nu fac,
nimic nu mai pot fi,
la ce folos atunci mai m-aș trezi?
Să mă trezesc și să mai scriu o poezie
sau să dorm somnul lung cât o vecie?

Cei care se încumetă pe calea creației intră,
mai devreme sau mai târziu, în contradicție cu
timpul. Aceștia au permanent sentimentul că nu

Reinventarea omului

le ajunge timpul pentru definitivarea creației lor. Lupta cu timpul devine principala lor latură antagonistă. Contrastul dintre omul creator și cel sărac cu duhul este acela că cel din urmă are totdeauna timp cât îi trebuie. Mai există o categorie de oameni care duc o mare lipsă de timp, aceia care sunt de acord cu zicala americană “time is money”.

Permanentă luptă a omului cu timpul a făcut obiectul multor poezii sau eseuri filizofice. Mai adăugăm o încercare.

Lupta cu timpul

Săraci cu duhul, care ați fost,
neavând în față gândul,
ați tras la viață, prea mulți ani,
dar n-ați luptat cu timpul.

Cei la care școala v-a plăcut,
la carte v-a fost gândul
și vă lipseau destule cărți,
dar nu v-a lipsit timpul.

Reinventarea omului

De sănătatea greu v-a încercat,
nu v-a-nghițit Pământul,
aceasta fiindcă Dumnezeu,
v-a dat să aveți timpul.

Ați rezistat și la iubiri,
când vă venea sfârșitul,
de câte ori durerea de iubit,
vă lua din față timpul.

În viață multe poți să faci,
poți să-ți culegi fructul
propriei tale munci,
dacă nu pierzi timpul.

Și-n poezie poți fi tu,
iluminându-ți gândul,
pe care ți-l dă Dumnezeu,
de știi să ții în loc timpul.

Dar spre sfârșit, când ar părea
că bate-n toate vântul,

Reinventarea omului

nici să iubești nu prea mai vrei,
că n-ai mai avea timpul.

Dorințele nu se opresc,
ele-și păstrează rândul
chiar și în vârstă când veți fi,
de nu le-opriți voi timpul.

Să lăsați timpul în voia lui,
să vă ajute traiul,
n-aveți ce vreți, să vreți ce-aveți,
pregătiți din timp Raiul.

Omul aflat pe latura crescătoare a unui ciclu de viață, indiferent de felul de activitate pe care o desfășoară, are sentimentul pozitiv al transformării tuturor posibilităților în realități. El intră într-uncerc virtuos, când orice realizare atrage după sine alta și tot așa, până când începe să creadă că este predestinat binelui. Adesea, omul îl uită sau îl desconsideră pe Dumnezeu, apreciind succesele ca pe un merit exclusiv al său. Schimbările regimurilor politice crează

Reinventarea omului

adesea o euforie a existenței tuturor
posibilităților care, dacă nu este bine gestionată,
poate conduce la rezultate negative.

Euforia creșterii

Mare bucurie ar putea să fie,
c-a plecat o lume
ce nu te lăsa să ai viața ta.
Ar veni, se spune,
o vreme minune,
când o să trăim
fără să muncim.
Unii se făleau,
alții demonstraui,
prea mulți leneveau.
Eu însă-am muncit
și am construit,
am muncit pe brânci
chiar mult timp de-atunci.
Apă de n-aveam,
fântână săpam,

Reinventarea omului

bani de n-am avut,
bancă am făcut.
Chiar de-i peste mine,
Soarele apune,
numai sigla mea
stă sus ca o stea
în adâncul nopții
când dormeau cu toții.
Dumnezeu, de-ar fi,
chiar mi-ar mulțumi,
că-n ograda sa,
a apărut o stea,
să-i ia din grijă,
o mare tarla.

Când ajunge să dea cu capul de pragul de sus, omul se întoarce brusc către divinitate, pe care o recunoaște și căreia îi cere explicit sprijinul. Recunoaște că euforia creșterii l-a făcut să nu fie mai ponderat și mai prevăzător, devine îngrijorat în ceea ce privește viitorul său și în final ajunge la a cere sprijinul divinității.

Reinventarea omului

Tristețea căderii

Darul Domnului ce vine
și tot vine către mine,
mă ajută, mă conduce
și tot duce
într-o bună viață dulce.
Dar ce-aduce se și duce,
tot ce urcă se și surpă.
Spune-mi, Doamne, ce e bine,
să mai cred sau nu în tine?
Spune-mi, Doamne, ce urmează,
o mai fi bine cu mine ?
Spune-mi, Doamne, ce mă ține?
Dragostea și datoria
celor care țin la tine.

Speranța unei reveniri spre bine a omului
căzut se îndreaptă spre latura divină, iar aceasta,
la rândul ei, îl îndreaptă spre apropiatii lui, spre
cei care țin la el. Este astfel și un îndemn
adresat omului de a nu se îndepărta de semenii

Reinventarea omului

lui, mai ales atunci când îi merge bine, pentru că viața poate să-l întoarcă la ei. Este o imagine a ciclicității evoluției umane. Omul ciclic este și un simbol al eficienței, pentru că intrarea în evoluția ciclică are loc după atingerea unei prime ținte.

Omul ciclic

Doamne, de mă rog la tine
o s-ajung în Rai poimâine,
ce fac azi și ce fac mâine?
Gândește mereu spre bine
dar bazează-te pe tine,
nu pe speranțe deșarte
sau ajutoare divine.
Nicideată nu ceda
orice ți se va-ntâmpla.
Dacă cedezi când e bine
nu-ți va fi bine poimâine,
dacă cedezi când e rău,
va fi vai de capul tău.
Când îți merge, toți te-ascultă,

Reinventarea omului

când nu-ți merge, toți te uită,
ia-o de la cap și luptă.
Alege-ți ținte multiple,
niciodată nu-s prea multe,
pe oricare o ajungi,
orice drum o să apuci,
te ajută iar să urci.
Nu uita nici de părinți,
nu uita nici de bunici,
că la fel ca ei ajungi.
Nu uita de Dumnezeu,
te va ajuta la greu.

Din punct de vedere sentimental, evoluția vieții este specifică și mult mai nuanțată. Pentru orice persoană, imaginea ființei care speră să apară în viața sa și s-o iubească, apare întâi în vis, ca o nalucă. Când întâlnește în realitate pe cel sau cea care seamănă cu modelul său mental, are loc ceea ce numim “dragoste la prima vedere”.

Reinventarea omului

Iubirea din vis

Din spuma mării, din nisip,
din cer, deodată a apărut,
ca un val de culoare
și tot visul meu s-a rupt.

De unde vine Doamne,
de undeva de sus?
de ce nu stă odată,
s-o 'ntreb ce are de spus?

Mister deasupra-i, de ajuns,
sub ea, multe mistere,
are ea oare o viață a ei?
gândeam eu prin visare.

Ce știe ea oare despre noi?
de bune și de rele.
Are ea nervi, are ea timp,
de gândurile mele?

Reinventarea omului

Ce să fac, Doamne, ca s-o văd,
mai des și mai de-aproape,
oriunde-n cer sau pe Pământ,
aș trece șapte ape.

Azi noapte am zărit-o iar,
părea din altă lume,
priveam spre ea, mă întrebam,
e real sau e-o minune?

În vis, eu i-am trimis un gând,
fără urmă de speranță,
dar s-a-ntors ca o lumină,
și m-a lovit direct în față.

Și așa mi-a umplut gândul,
de creații, de mister,
câte-un pic, cu a mea ființă,
începusem chiar să sper.

Reinventarea omului

Să visăm la altă lume,
e oare tot ce ne dorim?
nu putem clădi o viață,
pe care s-o și să trăim?

Fă Tu, Doamne, în viața asta,
tot ce vrei și tot ce știi,
și adu acea nălucă,
din al Tău cer, printre cei vii.

Așa este, iubirea e a voastră,
spre voi tocmai ea coboară,
faceți ce vreți și ce știți,
dar nu o lăsați să moară.

Cu toată iubirea din voi,
nu prea știți ce este bine,
pentru ale voastre nevoi,
ați uitat chiar și de Mine.

Reinventarea omului

Apariția în viața sa a persoanei iubite îl transformă total pe om. Aristotel spunea despre prietenie că este "un suflet în două trupuri". Iubirea este și mai mult, contopește două suflete și două trupuri, devenind un suflet reunit într-un trup reunit.

Când iubești

Când iubești, așa într-o doară,
incluzi în tine încă o persoană.
Tot ce e al ei, te doare,
tot restul lumii dispare.
Nici nu știi cum e mai bine,
oricum este o minune,
care vine sau nu vine,
n-o poți alunga sau ține.
Când n-o ai, îi duci lipsa,
când o ai, îi duci grija.
Totdeauna îi vrei bine
chiar de e sau nu cu tine.

Reinventarea omului

Debutază cu un altruism total, cu o acceptabilitate deplină a unuia față de celălalt, cu un deosebit devotament reciproc al celor doi. Grija unuia față de celălalt devine totală.

Pentru că ești

Pentru familie, frați, părinți,
unii vii, alții sfinți,
din cei vii, unii veseli sau triști,
trebuie să ești.

Pentru admiratori sau iubiți,
buni, nebuni sau tâmpiți,
că-i respingi sau îi admiți,
că sunt veseli sau triști,
e de ajuns să ești.

Fiindcă totuși ești,
pe Pământ, nu-n povești,
nu uita, să mănânci,
să respiri, să iubești,
nu uita să trăiești.

Reinventarea omului

Dependența unuia față de altul se manifestă prin insuportabilitatea despărțirilor de orice fel, prin necesitatea de a fi mereu în contact direct sau indirect. Despărțirile conduc la dureri aproape fizice.

Dor

Mereu, când dorm, te am în vis,
când mă trezesc, te am în gând,
deschid calculatorul tot sperând,
c-o să primesc, cât de curând,
măcar un rând.

Mereu, când pleci, mă doare-un gând,
că nu ești bine, că nu mai vii,
aș vrea să știu de tine, cât de puțin,
să îmi trimiți un mic semnal,
măcar în gând.

Reinventarea omului

Când te întorci, vreau să te văd
cât de curând, aş vrea să râd,
să-ţi povestesc, cât pot de mult,
dar iar nu pot şi iar mă doare-un gând,
că stau la rând.

Vreau iar să dorm şi sper să pot,
în somn, pot deseori să zbor,
să vin la tine, oriunde-ai fi,
ca împreună, să putem fi,
cum mi-ai promis, măcar în vis.

Confruntarea realităţii virtuale a unei iubiri
cu realitatea crudă a vieţii normale conduce la
încercarea de a găsi modele mai mult sau mai
puţin realizabile, chiar cu trimiteri la trăirea în
vieţi paralele.

Reinventarea omului

Eu, Tu și Noi

Dacă aş avea mai multe vieţi,
în viaţa asta aş fi "Eu",
ca să învăţ să te iubesc,
să te cunosc, zile şi nopţi.

În viaţa a doua aş fi "Tu",
să-ţi cunosc bine sufletu',
să nu greşesc, să te-nţeleg,
chiar şi atunci când îmi spui nu.

A treia viaţă aş fi "Noi",
la bune, rele, la nevoi,
să ne luptăm, să le răzvim,
lucrând tot timpul amândoi.

Este nevoie de trei vieţi
să ştim să ne adunăm,
când trebuie să ne ajutăm,
ca să fim în "Noi", perfecţi.

Reinventarea omului

Dar avem numai o viață,
e doar o șansă să fim "Noi",
să-ncercăm, pe cât posibil,
să dăm timpul înapoi.

Ar mai fi și o a doua,
dacă Domnul ne permite,
să dăm trecutul înapoi
și viitorul înainte.

Inacceptabilitatea trecutului și durerea prezentului fac imposibile viitorul unei iubiri sau viitorul persoanelor implicate. Acestea nu apar din "spuma mării", ci au o serie de angajamente și obligații materiale, juridice, divine, care fac să devină imposibilă împlinirea unei iubiri. Apar primele îndoieli.

Reinventarea omului

Iubirea imposibilă

Ești o mare de iubire,
precum un ocean de apă,
dar poți trăi mari regrete,
dacă pe nimeni nu adapă.

A pus Domnul ordine
în cuvânt de cremene,
să-și păstreze cu toți rândul
precum i-a ordonat timpul.

Într-o lume-aleatoare,
unde unul poate moare,
altul ține în loc rândul,
că la sete nu-i e gândul.

Doamne, ce vină am eu
că mi-e sete, vreau să beu,
să mă îmbăt de iubire,
dar n-am cale pân-la tine.

Reinventarea omului

Să schimbi Doamne ordinea,
să vină și ziua mea,
cu ordinea ta de-acum
ne prefaci pe toți în scrum.

Doamne,-n marea ta iubire
nu există doar un bine,
fiecare sclav al tău
are un bine al său.

De la îndoieli la reproșuri nu este cale lungă. Se trece de la "Pentru că ești" la "De ce ești", de la "Când iubești" la "Când nu iubești".

Când nu iubești

Când nu iubești e cel mai bine,
n-o să rupi nimic din tine,
nu întrebări, nu frământări,
nici un gând că poți să mori.
Tot controlul e la tine
te-aranjezi cum îți convine.

Reinventarea omului

Fetele sunt mai bărbate,
își fac singure de toate.
Management, antreprenoriat,
să-l ia dracu' de bărbat,
c-a apărut o minune,
nu-ți trebuie ființa vie,
poți să-l cumperi la cutie.
Și-atunci când găsește unul,
stă mereu spre el, cu fundul,
că nu mai contează tontul,
azi contează numai contul.
Băieții, la rândul lor,
de iubire nu mai mor,
au computerizat totul
rezolvă numai cu contul.
O brută cu bani mulți,
cât o mie de copii culți.
Nu mai este armonie,
nu mai este poezie,
calcul rece pe hârtie.

Apar primele semnale ale intenției de rupere
și găsirea unor justificări interioare ale acesteia,

Reinventarea omului

fiecare pe partea lui. Lumina devine întuneric. Conștientizarea unei rupturi devine tot mai reală.

Și totuși trece

Cândva, pe când
primeam mesajul tău,
era precum
trimis de Dumnezeu,
nimic pe lume
nu era mai sfânt,
el îmi umplea pe loc
întregul gând.
Eu mă gândeam la tine
atât de mult,
că toți din jur înțelegeau,
dar tu te-ai prefăcut.
Azi nici măcar
nu mai tresar
când văd mesajul tău
că vine iar.
Azi este ca al tuturor,

Reinventarea omului

fără inimă și fără dor.
Tu trebuia să te cuprinzi
de acel farmec sfânt,
acum o știu prea bine,
dar tot așa de bine știu
că n-a fost pentru mine.
Eu te-am privit,
de la început,
smerit, ca pe-o icoană
dar tu ai vrut să fii
doar o cucoană.
Eu am văzut în tine
pe Maria, Sfânta și eterna
iar tu erai, de fapt,
Maria Magdalena.

Ruptura nu poate fi făcută însă așa de ușor.
Scoaterea persoanei pe care o incluseși în tine
este o operație grea și dureroasă, este ca și cum
ai rupe o parte din tine. Speranțele unei reparații
rămân și acestea fac și mai dificilă despărțirea.
Rememorarea întregului istoric încearcă să

Reinventarea omului

explice neîmplinirea iubirii cu speranța unei reveniri sau cu disperarea unui sfârșit tragic.

Neîmplinire

Pentru că existai,
era suficient la început,
era o bucurie
dar nu putea
la infinit să ție.
Să exiști și pentru mine
era pasul următor,
a fost cu mult mai bine
dar tot fără niciun viitor.
Să fii cu totul,
pentru mine,
acceptul tău
dădea semne că nu vine.
Am încercat, ai evitat,
am insistat, ai ezitat,
am disperat, ai refuzat.
Te-am căutat, te-am adorat,
chiar te-am divinizat.

Reinventarea omului

Simt deja că nu e bine,
că nu formăm un tot
dar eu te vreau într-una
și o să fac ce pot,
să-mi luminezi viața,
să fii a mea de tot.

De soarta nu mă ajută,
mai mult eu nu mai pot,
nu voi mai fi același,
voi fi bolnav,
voi fi nebun
sau voi fi mort.

Întoarcerea la dimensiunile cosmice ale unei povești de dragoste nu face decât să amplifice durerea despărțirii, regretele după ceva ce ar fi putut fi, dar se încheie și cu speranța unei noi încercări. Trecerea unei comete are multe similitudini cu trecerea unei mari iubiri, atât prin efecte, cât și prin unicitatea lor.

Reinventarea omului

Cometa trece

Un univers avem și-i plin de stele
dar tot atât de încărcat de pete negre.
Stelele, un simbol al rispei de lumină,
oricât ar fi de mari, de energie pline,
sunt totuși fără forță, față de petele vecine.
Petele negre, cu-atâta energie concentrată,
nu lasă nici lumina afară să răzbată.
Acest hățiș de pete și de stele,
un infinit de umbre și lumini,
pe care timpul pare să îl schimbe,
e totuși fix în ciclicitatea lui.
Doar cometele nu-s fixe,
nu repetă același drum,
cometa vine și-apoi trece,
de parcă ei i-a fost destul.
Dar ce lasă-n urmă, Doamne,
apără-ne dacă poți,
să putem trăi pe urmă,
s-avem copii și nepoți.
Tot astfel este și iubirea,
vine de unde nu știi,

Reinventarea omului

și îți frânge apoi mintea
de cu greu poți să-ți revii.
Având atâta energie,
universu-i totuși rece,
unde iubire nu este,
nimic nu-i cald și totul trece.

Dar acesta nu-i sfârșitul,
omul din atât nu piere,
caută altă iubire,
găsește altă durere.

Momentele negative îl fac pe om să se simtă presat de spațiul care îl înconjoară. Începe prin a crede că poate salva Universul și termină simțind că acesta pică pe el, îl strivește. Dar nu se teme să o ia de la capăt. Căutarea unei noi iubiri face parte din tendința umană de a găsi fericirea. Confucius spunea: ”Fericirea este a celor care știu să o facă să aștepte”. Cu alte cuvinte, fericirea este a celor ce o caută permanent. Oare, așa să fie!...

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Cuprins:

Partea I

Omul dus de dorințe / 10

Omul, între Bine, Rău și Dumnezeu / 11

Partea II

Inovarea tehnologică și păcatele
lumești din jurul acesteia / 22

Brevetul și Pașaportul / 24

Un doctor de milioane / 34

Boierul Inventator / 44

Ministrul Inovator / 51

Brevetul și Parchetul / 63

Inovarea românească / 86

Partea III

Inovarea în viață și păcatele ei divine / 96

Creație și creatori. Oameni, Eroi și Zei / 97

Stațiile Timpuri Vechi / 106

Stațiile Timpuri Bune, eram tineri / 112

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Stațiile Timpuri Noi / 116
Stația CVM-00 / 129
Reinventarea omului? / 134
Oameni și structuri / 153
Omul ciclic / 167

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Nicolae VASILE

Data și locul nașterii: 16 Iunie 1954,
Ludești, Dâmbovița

Părinți: Gheorghița și Ștefan

Ocupație: Profesor universitar.

Studii liceale la Găești și Mangalia, studii universitare și doctorat în științe tehnice la București.

Asociații profesionale:

Membru al Academiei de Științe Tehnice,
din 1998;

Membru al Societății Scriitorilor

Târgovișteni, din 2011;

Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști,
din 2015.

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Debut publicistic în reviste:

Despre cercetare, editorial-eseu,
Revista Lucrările ICPE, Nr. 1-2, București,
1996.

Debut literar în volum:

Punctul de sprijin, Editura Mediamira
din Cluj-Napoca, anul 2000.

Publicații tipărite:

Cărți:

Punctul de sprijin, Roman, Ediția 1,
Editura Mediamira, Cluj-Napoca, 2000;

Punctul de sprijin, Roman, Ediția 2,
Editura AGIR, București, 2007;

Echilibrul Marinarului, Roman, Editura
AGIR, București, 2006;

Știință și prejudecăți, Eseu, Ediția 1,
Editura Electra, București, 2010;

Reinventarea omului, Eseu, Ediția 1,
Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2011;

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Reinventarea omului, Eseu, Ediția 2, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2012;
Omul ciclic, Poezie, Editura AGIR, București, 2013;
Taxa lui Caron, Poezie, Editura Editgraph, Buzău, 2014;
Știință și prejudecăți, Eseu, Ediția 2, Editura Electra, București, 2014;
Universul ciclic, Poezie, Editura LAURENT, București, 2015;
Românul ciclic, Proză scurtă, Editura AREFEANA, București, 2015;
Dominoul iubirii, Roman, Editura INSPIRESCU, Satu Mare, 2015;
Dominoul iubirii. Raiul, Roman, Editura AREFEANA, București, 2016;
Sistemismul. Filozofie, Editura Favorit, București, 2017;
Grădina Domnului. Poezie, Editura Amanda Edit, București, 2017;
Ioșca, Sică și Mitică. Proză scurtă și Teatru, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2017;

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Ingineri scriitori și publiciști. Editura AGIR, București, 2017.

Antologii:

Cuvinte sculptate, Antologie de poezie, Lenuș Lungu, Cafeneaua literară, 2014;

Limba noastră cea română, Antologie de poezie, Ligya Diaconescu, STAR PRESS, Editura OLIMPIAS, Galați, 2014.

Privește visând, iubito... , Antologie de poezie și proză, Trandafir Sâmpetru, Colecția Grai Românesc, Editura Editgraf, Buzău, 2014.

Din livada înflorită a iubirii, Antologie de poezie contemporană, Ionel MARIN, Editura EMMA, 2014.

Scrieri pentru istoria literaturii române, Antologie de poezie, Trandafir Sâmpetru, Editura Editgraph, 2015.

Publicații on-line:

Cărți on-line:

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Taxa lui Caron, volum de poezie:

<http://en.calameo.com/read/00013741739d74392c11b>

Punctul de sprijin, roman:

http://lenusa.ning.com/group/bibliotecacronopedia/forum/topics/nicolae-vasile-punctul-de-sprijin?xg_source=activity

Reviste și poezie on-line:

http://www.poezie.ro/index.php/author/0039629/Nicolae_VASILE

http://english.agonia.net/index.php/author/0039629/Nicolae_VASILE

<http://espanol.agonia.net/index.php/author/0039629/index.html>

<http://clubulcafeneaualiterar.ning.com/members/NicolaeVASILE>

<http://www.agir.ro/literar-ing/>

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

<http://clubulcafeneaualiterar.ning.com/grupuri/revista-chronos-penita-de-aur>

<http://revistabogdania.ro/arhiva-revista-bogdania>

Poezie recitată on-line:

The cyclical Universe, traducere în limba engleză și recitare Andrei Armeanu

The cyclical Universe, Genesis:

https://www.youtube.com/watch?v=7v329Q_-BAA&index=1&list=PLb5mg_laAtuQQYsf7k1n_Z81s04v3RICg

The cyclical Universe, Apotheosis:

https://www.youtube.com/watch?v=HBtmf_GDj-w&list=PLb5mg_laAtuQQYsf7k1n_Z81s04v3RICg&index=2

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

The cyclical Universe, Apocalypse:

https://www.youtube.com/watch?v=Vu8NrXmNA0s&list=PLb5mg_laAtuQQYsf7k1n_Z81s04v3RICg&index=3

Texte muzicale:

Lieduri:

Lumina de Paște:

<https://www.youtube.com/watch?v=G-ijysqVAmF8>

Dor:

<https://www.youtube.com/watch?v=7IMR4-eLBTU>

Aproape departe:

<https://www.youtube.com/watch?v=TyqbT4wXEhQ>

Compozitor și pian: Daniele Stoicescu;

Voce: soprana Adina Ciocoveanu.

Muzică ușoară:

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Adresa Cheia cerului, pe Youtube:
Compozitor și interpret: Gregorio de
Romania ;

<https://www.youtube.com/watch?v=zw5E94jRv8o>

Publicații în reviste:

**Literar ing, Gândul Anonimului,
Chronos, Bogdania, Apollon,
Independența română, Amprentele
sufletului, Cronica Timpului.**

Referințe critice :

Aurelian Ionuț: Revista **Cristalul**, Nr. 8, 2001, p.6.

Emil Vasilescu: Revista **Biblioteca**, Nr.8, 2002, p.247-248.

Cristi Groza: Revista **Apollon**, Nr. 20, 2011.

Constantin P. Popescu: Blog **Semn de carte**, 5 decembrie 2012.

Michaela Al. Orescu: Revista **Apollon**, Nr. 3(46), Martie 2014, Revista

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Bogdania, Nr. 4, Martie 2014, Nr.8, Februarie 2015.

Vintilă Anastasescu: Revista

CHRONOS- Penița de aur, nr. 19-20-21, 2014, Revista **Ampreentele sufletului**, Nr. 2, Aprilie 2015, Nr. 4, Iunie 2015, Revista **Bogdania**, Nr. 11-12, Iunie 2015.

Maria Niculescu: Revista **Bogdania**, Nr. 11-12, Iunie, 2015.

I. C. Ștefan, Revista **LITERE**, Nr. 9(186), Septembrie 2015.

Premii literare :

Reinventarea omului, Premiul "Costache Olăreanu" al Societății Scriitorilor Târgovișteni, pentru eseu, pe anul 2012.

Taxa lui Caron, Premiul pentru poezie al Revistei BOGDANIA, pe anul 2014.

Dominoul iubirii, Premiul pentru roman al Revistei BOGDANIA pe anul 2015.

Activități literare :

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Redactor șef la Revista **"Lucrările ICPE"**, 1993-2005;
Coordonator al Cenaclului literar **"Literar ing"** al AGIR, din anul 2013;
Redactor șef la Suplimentul literar **"Literar ing"** al Revistei **Univers Ingineresc**, din anul 2013;
Director la Revista **Cronos-Penița de aur**, din anul 2013;
Senior editor la Revista **Bogdania**, din anul 2013;
Senior editor la Revista **Ampretele sufletului**, din anul 2015;
Senior editor la Revista **Cronica Timpului**, din anul 2015.

Referințe:

Wikipedia: Școala de la Târgoviște, Poeți români contemporani;

Florica Andreescu: Monografia Comunei Ludești, județul Dâmbovița, Editura Transversal, Târgoviște, 2009;

Nicolae VASILE

Reinventarea omului

Mihai Stan: Societatea Scriitorilor
Târgovișteni. Din istoria unei grupări
literare, Editura Bibliotheca, Târgoviște,
edițiile 2013, 2015;

George Toma Veseliu: Istoria literaturii
târgoviștene contemporane. Școala
artistică și literară de la Târgoviște azi,
Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2015.